

Александар Каломирос

Против Уније — као лажног јединства

ГЛАВА ТРЕЋА

28. ЕКЛЕСИОЛОГИЈА

Цела збрка око јединства цркава показује да постоји незнање, не само у круговима простих верника но и теолога, о томе шта је Црква.

Они разумеју саборност (католичанство) Цркве као правно јединство, међузависност регулисану неким закоником. За њих је Црква организација са законима и уредбама као и националне организације. Епископи, као јавни службеници, су подељени на подређене и надређене: патријархе, архиепископе, митрополите, епископе. За њих, једна епархија није једна целина, но део нечега већег: аутокефалне цркве или патријаршије. Такође, аутокефална црква осећа потребу да припада неком већем поглавару. Када спољни, политички, историјски или географски чиниоци спрече ово, нејасно осећање слабог јединства или чак одвојености прожима аутокефалне цркве.

Овакво земаљско схватање Цркве води директно ка папизму. Ако саборност Цркве има само овакво значење, онда би Православље било за оплакивања јер до данас није успело да се „дисциплинује“ под неким Папом.

Али, истина ствари је другачија. Саборна Црква коју исповедамо у Символу Вере (Вјерују) се не зове Саборна (Католичанска) зато што укључује у себе све хришћане на земљи, но зато што у њој сваки верник налази сву пуноту Благодати Божије. Саборност нема ништа заједничко са светском планетарном организацијом, како то паписти и они који су под њиховим утицајем, разумеју.

Наравно, Црква је основана за, и простире се, на цео свет, независно од држава, нација, раса и језика, и није грешка ако је неко назове католичанска (свеобухватна — и географски) због овога. Али, као што „човечанство“ постаје једна замишљена идеја, постоји опасност да се иста ствар догоди и са Црквом када је видимо као замишљен, универзални појам. Да би неко добро познавао човечанство, довољно је да добро упозна само једног човека, јер је природа тог човека заједничка свим људима на свету.

Слично томе, да би знали шта је целокупна Саборна Христова Црква, довољно је да добро упознамо једну епархију. Као што је случај и са људи-

ма, да их не уједињује подчињеност истој хијерархији него заједничка људска природа, тако и епархије нису уједињене Папом или папском хијерархијом него својом заједничком природом црквености.

Месна православна црква, без обзира на њену величину или број верника, је сама по себи, независно од других, саборна (католичанска). Ово је због тога што њој не недостаје ништа од Божанске благодати и дарова. Све епархије на свету заједно немају више Божанске благодати од једне мале цркве са неколико чланова.

Она има своје свештенике и Владика, има Свете Тајне, има Тело и Крв Христову у Светој Литургији. У њој свака достојна душа може да осети присуство Светога Духа. Она има сву благодат и истину. Шта јој онда недостаје да буде саборна? Она је једно стадо и њен епископ је пастир, лик Христа врховног Пастира. Она је пророчка слика на земљи, једнога стада са Једним Пастирем Новог Јерусалима на небу. У њој, чак и у овом животу, људи чистог срца могу да окусе Царство Божије, дарове Духа Светога. У њој они могу наћи мир који „превазилази сваки ум“, мир који нема везе са светским миром: „Мир свој дајем вам“ каже Христос.

„Павле, вољом Божијом позвани апостол Исуса Христа... Цркви Божијој која је у Коринту...“ (Прва Кор. 1, 1-2). Да заиста је то била Црква Божија иако је била у Коринту, у једном оређеном и ограниченом месту.

Ово је ипак саборна (католичанска) Црква, нешто сасвим опипљиво у месту, времену и у личностима. Ова одређена стварност се може понављано догађати у времену и простору а да увек остане у суштини иста.

Њени односи са осталим епархијама нису односи правне и јурисдикцијске међузависности, него веза љубави и благодати. Једна помесна црква је уједињена са свим осталим помесним Православним црквама на свету везом истоветности (идентитета). Као што је ова Црква Божија, тако исто је и она друга исто Црква Божија, а такође и остале. Оне нису подељене границама народа или политичким циљевима земаља у којима живе. Њих чак не дели ни чињеница да можда једна не зна да друга и постоји. Исто је Тело Христово којим се причешћују Срби, Грци, Црнци Уганде, Ескимци са Аљаске и Руси у Сибиру. Иста Крв Христава кружи њиховим венама. Свети Дух просвећује њихов ум и води их знању исте Цркве.

Постоји, наравно, међузависни однос између помесних цркава и канони којима се он регулише. Али, ова међузависност није однос правне принуде него веза поштовања и љубави у потпуној слободи су, слободи благодати, зато канони нису параграфи закона него мудре водиље вековног искуства.

Цркви нису потребне спољашње спојнице да би била једна. Није појединац, папа или патријарх или архиепископ тај који уједињује Цркву. Епархија је пунџа сама по себи, а не део неке веће целине.

Осим тога, међуцрквени односи су односи између цркава а не искључиво њихових епископа. Епископ се не може замислити без стада или независно од њега. Црква је невеста Христова. Црква је Тело Христово а не епископ сам.

Епископ се зове патријарх када је црква, којој је он пастир, патријаршија; а архиепископ када је та црква архиепископија. Другим речима, част и поштовање припада епархији, па се оно продужује и преноси на њеног епи-

скопа. Атинска црква је највећа и данас најважнија епископија (епархија) Грчке. Због тога, највеће поштовање припада њој и она заслужује веће части него друге грчке цркве. Њено мишљење је најуваженије и њена улога је најзначајнија у решавању заједничких проблема. Зато она са правом носи назив архиепископија. Сходно томе епископ те цркве, обзиром да он представља тако важну цркву, је једнако важна личност која са правом носи титулу архиепископа. Он лично није ништа већи од сваког другог епископа. У свештеним чиновима — ђакони, свештеници и епископи — нема степена већег од епископског. Титуле: архиепископ, митрополит, патријарх или папа, не означавају неки већи степен духовних дарова, јер нема већег дара у свештеним чиновима од свете тајне хиротоније, која се даје епископима. Остале титуле само означавају разлику у истакнутости локалних цркава којима су они као пастири на челу.

Овај значај једне цркве у односу на друге није нешто вечито. Зависи од спољних и унутрашњих прилика. Изучавајући црквену историју видимо да је првенство части и значаја прелазило са једне цркве на другу природним прејемством. У апостолско време је Јерусалимска црква имала првенство ауторитета и важности. Она је знала Христа, чула Његове речи, она Га је видела распетог и васкрслог и на њу је најпре сишао Дух Свети. Сви који су били у заједници вере и живота са њом су били сигурни да ходе Христовим путем. Због тога је Св. Апостол Павле, када су га оптужили да Еванђеље које он проповеда није Христово Еванђеље, пожurio да се оправда пред црквом у Јерусалиму, тако да сагласност те цркве може да ућутка његове непријатеље (Гал. 2, 1-2).

Касније, мало по мало, то првенство је преузето од стране Рима. Он је био престоница Римске империје. Мноштво опробаних хришћана је сачињавало ту цркву. Два водећа апостола су живела и проповедала у њој. Мноштво мученика је натопило својом крвљу њену земљу. Зато су њене речи поштоване и њен ауторитет у решавању општих питања је био велики. Али то је био ауторитет те цркве а не њеног епископа. Када је она питана за мишљење приликом решавања заједничких питања, њен епископ је одговарао не у своје име, као што би то данас Папа учинио, него у име своје цркве. Своју посланицу Коринћанима Св. Климент Римски пициће овим речима: „Црква Божија која је у Риму, цркви Божијој која је у Коринту“. Он пише љубазно и умољавајуће, да би пренео и посведочио мишљење своје цркве у погледу онога што се догодило у цркви у Коринту. У своме писму цркви у Риму, Св. Игњатије Богоносац не помиње њеног епископа нигде, иако пише тако као да ословљава цркву која је имала првенство међу осталим црквама у његово време.

Када је Св. Цар Константин пренео престоницу Римског царства у Византију, Рим је постепено почео да губи свој сјај. Постао је провинцијски град. Нова помесна црква је почела да осваја свест хришћанског света: црква Константинопоља (Цариграда). Рим је љубоморно покушавао да сачува ранији сјај, али пошто прилике нису биле погодне, развио је мало по мало своју добро познату папску еклесиологију да би теоретски сачувао то што му ситуација није пружала. Тако се срозавао из једне лудости у другу, све до тачке када је прогласио да је Папа непогрешив када говори о вероуче-

њу, чак и ако због своје грешности нема просветлење светости које су Оци Цркве имали⁽¹⁾.

Цариградска Црква је играла најзначајнију улогу кроз дуги период јереси и Васеленских сабора. Она је дала свој допринос у крви хиљада њене дече мученика у доба иконоборства.

Осим ових цркава, које су у различита времена имале првенство ауторитета, постојале су и друге које су заузимале друга и трећа места. То су били разни патријархати, стари и нови, и друге важне цркве и митрополије. Постојала је хијерархија, али хијерархија међу самим црквама а не међу епископима лично. Св. Иринеј не саветује хришћанима да се обраћају важним епископима за савет, него црквама које имају најстарије корене у апостолима (Против Јереси III, 4. I).

Зато нису битне организационе, административне или правне везе међу црквама, него везе љубави, благодати; исте љубави и благодати која постоји међу вернима сваке цркве, међу свештенством и народом. Однос између епископа и свештеника није однос између послодавца и намештеника, него благодатни и светотајински однос. Епископ је тај који даје свештенику благодат свештенства, а свештеник даје народу благодат светих тјани.

(1) У ствари, ако хоћемо да верујемо папистима, морамо да прихватимо да су или све папе били свети и због тога просвећени благодаћу, или да Бог говори кроз њихова уста механички, као што је говорио кроз уста Валаамове магарице.

Прва претпоставка се побија када испитамо живот и дела многих папа који су седели на римском престолу, а друга значи да су уста грешних папа покретана од Бога да би правилно говорила о догмама, а да они сами нису осећали ни имали искуство истине коју су њихова уста говорила.

Основна истина хришћанства јесте да Бог нема заједницу са грехом. Он не пребива у нечистим срцима и не просвећује горде умове.

Грех је управо недостатак светла истине. Он је тама, то је стање људи, који својевољно остају у тами јер „они мрзе светло“. Бог би наравно могао да их принуди да дођу на светлост, могао би да на силу направи од њих светитеље, али Његова љубав према Његовим разумним створењима Му не дозвољава да врши насиље над слободом којом их је обдарио. Овако нешто би било побијање Њега самог.

Због тога је за нас светогрђе да прихватимо да би Бог на силу просвећивао грешне папе. Да је Бог обећао да ће папе у сваком случају поучавати Његову реч правилно, без обзира какви су они, то би значило да би Он говорио њиховим устима исто као и устима Валаамове магарице. И као што магарица није имала никакву свест о томе што су њена уста говорили, тако и грешни папа не би имао свести о истинама које објављује.

Можете дати атеисти цело Свето Писмо да прочита. Тај атеиста може бити искусни филолог или дипломирани теолог. Али, да ли ће он разумети ишта од онога што је прочитао? Дајте шкртици причу о богаташу и Лазару, или неправедноме да прочита блаженства и погледајте да ли су разумели ишта од онога што су прочитали. Толико би исто разумео грешни, горди опортуниста, или можда атеиста папа, од онога што би Бог ставио у његова уста.

Да ли је то пут којим је Бог обећао да води Цркву до пуноте сваке истине? Да ли Римотаколици верују тако нешто? Нека они који нису фанатици испитају пажљиво колико је стран такав менталитет Христовој Цркви, стран мишљењу и пракси првих векова цркве у Риму.

Ако виде ово, можда им чак неће требати да претражују Свето Писмо да би нашли осуду свих таквих учења о непогрешивости и сваком облику папизма.

Једино што дели епископа од свештеника јесте харизма рукополагања. Епископ није виши од других епископа, чак и ако је епископ значајне цркве и има звање патријарха или папе. „Њих (презвитере) не дели много од епископа, јер су они такође уздигнути да поучавају и бране Цркву... Они (епископи) их превазилазе једино у власти рукополагања и у овоме једино су виши од презвитера“ (Златоусти, Омилија 11. на 1. Тим).

Епископи немају право да се понашају као владари, не само према другим црквама, но ни према свештеницима и вернима цркве којој јсу они на челу. Они имају одговорност надгледања и старања у очинском смислу, да саветују, да предводе, да се боре против неистина, да карају грешнике са љубављу и чврстином, да председавају у љубави. Али ове одговорности они деле са свештеницима. И свештеници за узврат гледају на епископе као на своје оце у свештенству и узвраћају им истом љубављу.

Све ствари у Цркви се управљају љубављу. Све одлике су благодатне одлике. Оне нису одлике правне природе него духовног ауторитета. И међу верним народом су разни благодатни дарови.

Јединство Цркве стога, није ствар послушности вишем ауторитету. Није ствар подчињености претпостављенима. Спољни односи не чине јединство, нити га чине заједничке одлуке сабора, па чак ни Васеленских сабора. Јединство Цркве је у причешћивању Телом и Крвљу Христа, у заједници са Светом Тројицом. Оно је литургијско јединство, мистичко јединство.

Заједничке одлуке Васеленских сабора нису основа него резултат јединства. Осим тога, одлуке било Васеленског или помесног сабора постају пуноважне тек пошто прихвати савест Цркве у сагласности са Светим Предањем.

Папство је по превасходству, извртање Црквеног јединства. Оно је претворило ову везу љубави у везу приморавања и тираније. Папство је неповерење према сили Божијој и уздање у снагу људских система.

Али, нека нико не мисли да је папство нешто што постоји само на Западу. У последње време је почело да се појављује и међу православнима такође. Неке необичне титуле су карактеристичне за овакав дух, на пример: „Архиепископ целе Грчке“, „Архиепископ Северне и Јужне Америке“. Много пута чујемо како људи називају Цариградског Патријарха „Лидер (вођа) Православља“, или чујемо како Руси говоре о Москви као трећем Риму и како њихов Патријарх држи узде целог Православља. У ствари, настала су многа општа супарништва. Све ово су манифестације истог светског духа, исте жеђи за влашћу, и припадају истим токовима који карактеришу данашњи свет.

Људи не могу да осећају јединство у разноликости. Ипак, ово је дубока тајна. Наша слабост или неспособност да осетимо произилази из стања отуђености у коју је људски род пао. Људи су се изменили и од личности постају одвојене и непријатељске јединке, индивидуе, тако да им је немогуће да разумеју дубоко јединство њихове природе. Човек, међутим, је и један и многи: један по својој природи, многи по личностима. Ово је тајна Свете Троице, и тајна Цркве.

29. ПСЕУДО-ЕПИСКОПИ

Неопходно је да хришћани схвате да Црква има светотајинску а не административну основу; онда неће оболети од онога што се десило западнима који су следили Папу у његовим погрешкама, јер су мислили да ће, ако не иду за њим, самим тиме остати изван Цркве.

Данас, многе патријаршије и архиепископије трпе велике притиске од политичких организација које хоће да управе Православне према њиховим интересима. Познато је да је Московска Патријаршија под утицајем Совјетске политике. Али, Цариградска Патријаршија такође подлеже утицају Америчке политике. Захваљујући овом утицају је створена сарадња Цариградске Патријаршије са протестантским Светским саветом цркава под сличним Америчким утицајем, и сервилно расположење Патријаршије према Папи је почело да узима опасне размере и да чак врши велики притисак на друге Православне цркве.

Америка мисли да ће оснажити Запад против комунизма ако овим вештачким помирењима уједини своје духовне снаге. Али, на овај начин, Црква постаје играчка у рукама светских власти, са непредвидивим последицама за Православље.

Да ли су православни обавезни да следе овакву сервилну патријаршију заувек? Чињеница да је ова патријаршија вековима имала првенство у части и значају у хришћанском свету, не може да оправда оне који би ишли за њом у поразно јединство са јеретицима. Рим је такође, некада имао првенство важности и части у хришћанском свету, али то није обавезивало хришћане да га прате на путу у јерес. Уважавање и јединство са неком црквом од стране других цркава постоји и одржава се само док та црква остаје у Цркви, то јест, толико дуго, докле год живи и пребива у *духу и истини*. Када нека патријаршија престане да буде црква, прихвативши јединство са јеретицима, тада и признавање њене почасти од стране других цркава такође престаје.

Православни морају да постану свесни чињенице да они не дугују послушност епископу, без обзира на то како високу титулу он има, ако тај епископ престане да буде православан и јавно иде за јеретицима, њиховим лажним путем ка јединству „као једнака браћа“. Напротив, они су обавезни да се одвоје од њега и исповеде своју Веру, јер епископ, чак и ако је он патријарх или папа, престаје да буде епископ оног момента када престане да буде православан. Владика је посвећена особа, и чак и ако јавно згреши, поштовање и част му припадају све до саборске осуде. Али, ако постане јавно јеретик, или је у јединству (или причешћу) са кривовернима, тада верници не треба да чекају никакву синодску одлуку, него да се одмах удаље од њега.

Ево шта Црквени канони кажу о томе: „...Тако, ако се неки презвитер или епископ или митрополит усуди да прекине јединство са својим патријархом и не помиње више његово име, као што је то уређено божанском науком о Светим тајнама, па пре саборске оптужнице и његове осуде створи раскол, Свети Сабор заповеда да се ова особа одстрани од сваке свештене службе ако се докаже да је погрешно у овоме. Ова правила су стога, потвр-

ђена и установљена, у погледу оних који се, под изговором неких оптужби против њиховог председавајућег, одвоје, стварајући раскол и прекидају црквено јединство. Што се тиче оних верника који због неке јереси, осуђене од Светих Сабора, прекину јединство са својим епископом, то јест, зато што он јавно проповеда јереси и откривене главе је објављује у Цркви, такви верници не само да не подлежу казни по канонима што су се оградиле од јединства са такозваним епископом пре синодске одлуке, но заслужују и достојну част међу православнима. Јер нису епископа, него лажног епископа и лажног учитеља осудили, и они нису поцепали црквено јединство расколом, него су се, од шизме и раскола озбиљно и трезвено трудили да избаве Цркву“ (15. правило Првог и Другог Сабора).

30. НА КРАЈУ ВРЕМЕНА

Свет и ђаво воде Цркву ка таквим искушењима, да може доћи дан када ће скоро сви православни епископи ући у заједницу са јеретцима. Шта ће тада верници радити? Шта ће радити неколицина која буде имала храбрости да не иде за масама, за својим народом, ближњима, својим суграђанима?

Сви верни треба да разумеју да Црква није тамо где само споља личи. Литургије ће се служити и храмови ће бити пуни људи, али Црква неће имати везе са овим црквама, свештенством и тим верницима. Црква је тамо где је истина. Верни су они који настављају непрекинуто православно Предање, то делање Духа Светога. Прави свештеници су они који мисле, живе и уче онако као и Светитељи и Оци Цркве, не одбацујући ни један делић онога што су нам они предали. Где такав продужетак мисли и живота не постоји, илузорно је говорити о Цркви чак и ако се она свим спољашњим знацима представља као таква.

Увек ће се наћи канонски свештеник, рукоположен од канонског епископа, који ће чувати Предање. Око оваквих свештеника ће остати мале групе верних све до краја света. Свака од ових малих група ће бити помесна Саборна Божија Црква. Верни ће у њој наћи сву пуноту благодати Божије. Они неће имати потребе за административним и другим везама јер ће заједница међу њима увек бити најсавршенија могућа. Биће заједница Тела и Крви Христове, заједница Светога Духа. Златне везе непрекинутог Православног Предања ће спајати ове цркве међусобно као и са црквама из прошлости и црквама у слави на небесима. У овим малим групама ће Једна Света Саборна и Апостолска Црква бити сачувана неокрњена.

Наравно, дивно је да постоји поредак и сарадња у спољним делатностима разних цркава и да мање значајне цркве треба да буду предвођене већим црквама, онако како је сада међу епархијама, митрополијама, архиепископијама и патријаршијама. Али у последња времена ће овакве спољне везе и контакти бити углавном немогући. У свету ће владати таква збрка да једна црква неће моћи да буде сигурна у православноост друге због мноштва лажних пророка који ће испунити свет и говорити: Христос је овде! — или, Христос је онде! Може такође доћи до неспоразума међу заиста Православним црквама због пометње језика која постоји у савременом Вавилону. Али ништа од тога неће угрозити суштинско јединство Цркве.

Савремени пример таквог стања представљају Руси у расејању који су подељени у три групе. Једна жели да припада Московској патријаршији. Друга, у жељи да се ослободи совјетског политичког утицаја, припада Цариградској патријаршији и под утицајем је про-папистичке политике(2).

Трећа и најразумнија група, Руски загранични Синод, остаје независна. Све три групе, бар до сада су Православне са пуним суштинским општењем међу собом(3).

(2) Од када је ова књига написана ова група се прогласила аутономном. Њена копија у САД је Митрополија. (Прим. издавача).

(3) Ове три групе немају званичне или спољашње присне везе међу собом због разних канонских разлика. Толико дуго док свака група исповеда потпуно Православну Веру у речи и животу оне су Православне Христове цркве. Међутим, како је аутор написао горње редове 1963. године, изван број декрета је био синодски установљен од стране Васеленске и Московске патријаршије који њих стављају ван делокруга традиционалног Православља, на пр. 1. — заједничко скидање анатеме из 1054. од стране Васеленске патријаршије и Папске столице, и 2. — одлука Московске патријаршије да даје причешће Римокатолицима. Оба ова акта нису у сагласности са заповешћу о љубави и принципом верног држања истине који су нам заповеђени од Спаситеља. Апостола и Отаца Цркве. Даље, укључење ових јурисдикција у Светски савет цркава као „органских чланова“ противречи њиховом чланству у Једној Светој Саборној и апостолској Цркви. Православље у вери и животу, а не јурисдикцијска зависност или припадност „светском Православљу“, је критеријум којим се препознаје Православна Црква.

Добар пример је шизма у Бугарској цркви. За скоро две генерације они су били у шизми са црквом у Цариграду због административних и националистичких разлога. Тако ни једна грчка црква није имала никакву заједницу са црквом у Бугарској, али су словенске цркве наставиле односе како са Бугарском, тако и са грчким црквама. Грчке цркве нису због тога одбациле заједницу са словенским црквама јер су оне признавале Бугарску цркву. Када је шизма исцељена није било поновног рукополагања или понављања Светих Тајни учињених за време шизме јер су се Бугари држали Вере.

Стање међу Русима је мало компликованије. Постојање званичне цркве (Московске патријаршије) и незваничне (катакомбне цркве) представља проблем чак и ако оставимо по страни питање сарадње цркве у Совјетском савезу са атеистичком државом, што је недвосмислено показано у више прилика. (Види посланицу митрополита Филарета под насловом „Катакомбна црква“ — Православна реч, април-мај-јуни 1966, и писма свештеника Николаја Ешлимана и Глеба Јакуњина Совјетској влади и патријарху Алексеју — Религија у областима под комунизмом, свеска 5., 9, 10, 11; и срамну посланицу патријарха Алексеја као „одговор“ на чињенице изнесене у писму — исто, 15-16, и такође „Историју Руске заграничне цркве 1917—1971“, издану од манастира Св. Тројице, САД). Такође, патријарх Пимен, наследник патријарха Алексеја, је наставио и продужио политику започету од стране његова два предходника као што званични извештаји штампани у „Журналу Московске патријаршије“ јасно показују (као што је то случај и са Димитријем, наследником васеленског патријарха Атинагоре). Више свега овога, званична одлука Совјетске цркве, јануара 1970. да даје причешће Римокатолицима, јасно крши правила Светог Писма и светог Предања. Ово отворено издајство Православне вере „откривене главе“ ставља цркву у Совјетском Савезу у директан сукоб са светим Предањем и озбиљно доводи у питање пуноважност њених Светих Тајни. (Примедба издавача).

У сваком случају, они немају званичне спољне контакте нити се заједно причешћују, јер су се изгубили у мржњи правних појмова и дискусији око тога којој патријаршији треба да се подчине. Овакав менталитет је погрешан у самој основи јер нема суштинске потребе за зависношћу од неке патријаршије, посебно у време када их огромне даљине и многе границе деле од ових патријаршија. Ништа не смета Православној цркви у Паризу, на пример, да буде у суштинској заједници и причешћу са Московском патријаршијом или црквом у Цариграду, иако није јурисдикцијски зависна од њих (под њиховом јурисдикцијом пр. пр.). Идеја да прекид јурисдикцијске зависности помесне цркве од патријаршије отсеца ову од Православне Цркве, није православна него папистичка. Осим тога, чак и постојање јурисдикције зависности цркве од патријаршије је надахнуто папством. Један православни патријарх је председник, координатор заједничких напора, саветник велике важности, али није деспот, суверен. Он не може да чини ништа ван своје епархије без сагласности других епископа (34. Апостолско правило).

Могуће је онда у последња времена када различите „цркве“ и религије буду уједињене и покажу се као једна целина, да истинска Православна Црква изгледа разједињена, распарчана у мале разбацане, проређене парохije. Чак је могуће да једни сумњају у друге због недостатка поверења, као што и војници сумњају један у другог када сазнају да је и непријатељ у истој униформи.

У последња времена ће сви трврдити да су Православни хришћани и да је Православље онакво каквим га они разумеју. Али, упркос овоме, они који буду имали чисто срце и ум просвећен божијом благодаћу препознаће Православну Цркву и поред привидних подела и потпуног одсуства сјаја. Они ће се окупити око истинитих свештеника и постати стубови Цркве. Нека светски људи раде како им је воља. Нека одржавају екуменске конференције; нека се „цркве“ уједине; нека се хришћанство изфалсификује; нека се Прадање и живот измене и нека се све религије уједине. Ипак Христова Црква ће остати непромењена, као што Св. Златоусти каже, јер ако само један од њених стубова остане усправан. Црква неће пасти. „Ништа није јаче од Цркве. Она је виша од неба и шира од земље. Она никада не стари; она увек цвета!“

Стуб Цркве је сваки истински верник који се држи Предања светих Отаца и поред свих застрашујућих светских струја које покушавају да га одвуку. Овакви стубови ће постојати до краја света, ма шта да се догоди. Осим тога, када се ово буде дешавало, долазак Господњи неће бити далеко. Стање ствари ће бити најстрашнији знак да се Његов долазак приближава. Управо тада ће доћи крај.

31. ЗНАК ДОЛАСКА

Заслађени, или пак неслани и сентиментални хришћани ће ово сматрати за екстремни и одбојни песимизам. Као савезници света, они не могу да виде печат демона на ономе што они прихватају. Нити могу да оцене

огромну провалију која дели свет од Бога, јер би онда требало да признају да исти понор дели и њих од Бога.

Због тога, они не могу да поднесу да неко буде песимистичан по питању савременог Вавилона. Они су толико испуњени својим веком. Они виде тако светлу будућност. За њих је хришћанство сасвим у кораку са светом, и они су тако задовољни овим да вам никада неће опростити ако им покажете да се варају.

Они већ виде у будућности уједињену светску „цркву“ где су сви људи сједињени везом љубави. Јеретици разних секти су за њих њихова хришћанска браћа од које су одвојени себичношћу и ускогрудношћу минулих векова. Они признају да постоје догматске разлике, али ове разлике ће бити превазиђене љубављу, или отвореније речено, биће заборављене љубављу.

Али, какве везе ова балава љубав има са љубављу Божјом? Како они могу бесрамно да тврде да имају више љубави у својим срцима од светитеља који нису могли својом љубављу да превазиђу препреке које су их делиле од јереси, него су на супрот томе, они ове препреке учинили још вишим да би заштитили овце од вукова?

Али, то што они сматрају љубављу према човеку, није у суштини ништа друго до љубав према свету. То је споразум са лажи, од људи који не могу да издрже тешкоће борбе са силама таме.

Они сањају о идиличној слици где добри и љубазни људи царују са Христом на овој земљи. А то — кушање у пустињи — је сан који је још сам Господ осудио.

Нека ови велики оптимисти баце поглед на 24. главу Матејевог Еванђеља и виде како Господ прориче о последњим данима:

„И изашавши Исус иђаше од храма и присјућише му ученици његови да му покажу грађевине храма. А Исус им рече: Не видиш ли све ово? Заиста вам кажем: неће остати овдје ни камен на камени који се неће разметати.

А кад сјеђаше на јори Маслинској присјућише му ученици насамо јоворечи: Кажи нам када ће то бити и какав је знак твоја долазка и свршетка вијека? И одговарајући Исус рече им: Чувајте се да вас ко не превари. Јер ће многи доћи у име моје јоворечи: Ја сам Христос. И многе ће преварити. Чућете ратове и гласове о ратовима. Гледајте да се не улашисте: јер треба све да се збуде. Али још није крај. Јер ће устати народ на народ и царство на царство и биће глад и повори и земљотреси по свијету. А то је све почетак страдања.

Тада ће вас предати на муке и побиће вас, и сви ће народи омрзнути на вас имена моја ради. И тада ће се многи саблазнити и издаће друг друга и омрзнуће друг на друга. И изићи ће многи лажни пророци и превариће многе. И што ће се умножити безаконје, охладиће љубав многих. Али ко до краја претрпи, тај ће бити спасен. И пројоведаће се ово Еванђеље о Царству по свему свијету за сведочанство свима народима. И тада ће доћи крај.

Када дакле, уледаше јусобу ојусшошења о којој јовори пророк Данило, гдје стоји на мјесту светоме (који чита да разумије), тада који буду у Јудеји нека не беже јоре; и који буде на крову да не силази да узме што му је у кући: и који буде у пољу да се не враћа на траг да узме хаљине своје.

А ѿешко ѿрудницама и дојиљама у ѿе дане. Не ѿ се моли ѿе Бојуда не буде бјежање ваше у зиму ни у субоју. Јер ће ѿада би ѿи невоља велика каква није била од ѿосѿанка свије ѿа до сад ни ѿи ће би ѿи. И ако се не би скра ѿиће се они дани, нико не би осѿао; али изабраних ради скра ѿиће се они дани.

Тада ако вам ко рече: Ево овдје је Хрисѿос или ондје, не вјеруј ѿе. Јер ће се ѿојави ѿи лажни хрисѿоси и лажни ѿророци и ѿоказаће знаке велике и чудеса да би ѿреварили, ако буде мојуће, и изабране. Е ѿо вам казах у ѿа ѿријед. ако вам, дакле, реку: Ево ѿа у ѿусѿи ѿи, не излази ѿе. Ево ѿа у собама, не веруј ѿе. Јер као ѿ ѿо муња излази од исѿока и сине до за ѿада, ѿако ће би ѿи и долазак Сина Човјечије ѿа. Јер ѿдје је леш онде ће се и орлови саку ѿи ѿи.

И одмах ће се ѿо невољи ѿи х дана сунце ѿомрачи ѿи, и мјесец своју свје ѿлосѿ из ѿуби ѿи, и звезде са неба ѿасѿи, и силе небеске ѿокрену ѿи се. И ѿада ће се ѿоказати знак сина Човјечије ѿа на небу; и ѿада ће ѿројлака ѿи сва ѿлемена на земљи; и у ѿледаће Сина Човјечије ѿа ѿдје иде на облацима небеским са силом и славом великом. И ѿослаће анђеле своје са великим ѿласом ѿрубним; и сабраће изабране своје од че ѿири вје ѿра, од краја до краја небеса.

А од смокве научи ѿе ѿоуку: Када се већ ѿене ѿране ѿодмладе и олисѿају, зна ѿе да је близу ле ѿо. Тако и ви када види ѿе све ово, знај ѿе да је близу код вра ѿа. Заисѿа вам кажем: Овај нара ѿијај неће ѿроћи док се све ово не збуде. Небо и земља ће ѿроћи, али ријечи моје неће ѿроћи.

А о дану ѿо ме и о часу нико не зна, ни анђели небески, до О ѿац мој сам. Јер како је било у дане Ноја, ѿако ће би ѿи и долазак Сина Човјечије ѿа. Јер као ѿ ѿо у дане ѿред ѿо ѿо ѿом је ѿаху и ѿијаху, же ѿаху се и удаваху до оно ѿа дана кад Ноје уће у ковчеј, и не схвати ѿише док не дође ѿо ѿо ѿи и однесе све; ѿако ће би ѿи и долазак Сина Човјечије ѿа. Тада ће би ѿи два на ѿиви; један ће се узети, а дру ѿи осѿави ѿи. Двије ће мле ѿи на жр ѿевима; једна ће се узети, а дру ѿа осѿави ѿи. Сѿражи ѿе, дакле, јер не зна ѿе у који ће час доћи Гос ѿод ваш!

Ученици су питали Господа да им каже какав ће бити знак доласка Његовог и краја света; и Христос, одговарајући, почиње овим речима: „Чувај ѿе се да вас ко не ѿревари!“ Опасност од обмане ће, дакле, бити застрашујућа у последње дане; и то стога што ће многи доћи у име моје говорећи 'ја сам Христос', и превариће многе!“ Многи ће доћи говорећи да су они Христос, или да су Његови представници, или послани од Њега, или пак да су учитељи правог хри ѿћанства — ѿуди који ће тврдити да су хри ѿћани а да то у суштини неће бити. И они неће остати без успеха код ѿуди, али ће завести многе у обману.

Христос, овде, не говори о очигледним, давним непријатељима, Бога, Он не говори, рецимо, о материјалистима, комунистима, атеистима, него говори о онима који изгледају као пријатељи Божији, као да су хри ѿћани, а то стварно нису. Од ѿих Христос жели да сачува верне, јер су они Његови опаснији непријатељи, као лицемери; „они који су у стању да преваре“.

Онда Христос наводи неколико знакова који ће бити почетак страдања: ратови, глади, помори, земљотреси. Ипак ово још неће бити крај. „Тада ће вас предати на муке, и побиће вас“, и цео свет омрзнуће вас, имена мога

ради. Тада ће се многи хришћани саблазнити и почети да издају и мрзе једни друге. Многи лажни пророци ће бити међу њима и завешће многе. И пошто се умножи безакоње, охладнеће љубов према Богу и према ближњем код многих. Једини који ће се спасти су они који издрже ова искушења трпењем и постојаношћу до краја.

У том хаосу отпадије и хладноће проповед Еванђеља целом свету ће бити обављена да би људи знали и могли да чују Божији позив. Али, како су „многи звани али је мало изабраних“, људи ће чути Еванђеље али га неће примити; научиће га али га неће живети. Оно ће остати „за сведочанство свим народима“, да људи знају истину и ако је не прихватају то се не може приписати незнању, но нетрпељивости према светлости. Тада „ће доћи крај“. Када се све ово догоди и свесно отпадништво достигне свој врхунац, тада ће се догодити крај света и Други долазак Христа.

Али ту Христос говори о нечем другом, невезаном за крај света: о разорењу Јерусалима. Али то разарање, које се догодило четрдесет година касније, биће праслика краја света. Када је отпадништво Израила било потпуно, када су упознали Христа и уместо да Га прихвате они су Га распели и прогонили Његове ученике, тада је дошао крај Јерусалиму. Тада, као што Пророк Данило говори, *инусџба ойусџошења* дође и оста на светом месту у Храму, зато и није остао „ни камен на камену“, и све што је Израилу било свето беше разметнуто и изгубљено. Иста ствар ће се догодити и Новом Израилу (хришћанском свету) — баш као што је стари Израил био позван да буде дете Божије, и баш као што је онај стари Израил такође презрео свог добротвора Оца и уместо да тражи Царство Божије, тражио царство земаљско. Због тога, када отпадништво хришћанскога света више не буде могло да напредује даље, Данилово пророчанство ће се и на њему испунити. У њему ће такође бити *инусџба ойусџошења* на светом Божијем месту, у Његовој Цркви и у Његовим храмовима. Доћи ће Антихрист који ће сести на место Божије и тражити да људи обожавају њега уместо Бога. Тада ће светиње Новог Израила, права Црква Христова, бити растерана и гоњена до крајева земље; и као што се догодило у доба када је Јерусалим био уништен од Римљана, да су сви који су прихватили Христа, прешли у Нови Израил, тако ће се десити и на крају света. Истинити и вечни Израил, права деца Божија ће прећи у нови Јерусалим, град вечни који није људска рука начинила, него га је љубав Божија припремила.

Тако, када видите *инусџбу ойусџошења* да стоји на светом месту Божијем, нека сви прави верници побегну у планине; нека уздигну свој ум на висине духовног живота; нека пресеку своје везе са мртвим људима овога света. Ко се год уздигао у високе одаје молитве нека не силази доле из небеског разговора у таште бриге овога свега; и онај „који је у пољу, и ставио руку своју на плуг“ радећи на њиви Господњој, нека се не осврће на сујетна дела људска. Али, тешко оним душама које још увек имају дете у својој утроби и које нису родиле никакав духовни плод; и тешко онима који су још на млечној храни а нису окусили чврсту храну Светога Духа. Молите се зато, да вас крај света не задеси у тешким условима хладноће срца и окованости ногу ваше душе. Јер ће у то време доћи невоља велика, каква није била од постања света. И када се ови дани не би скратили, ниједна душа

не би остала. Али ће се скратити ови дани због изабраних, да и они не би били заведени и изгубљени.

Тада, ако вам било ко каже да је Христос дошао и да је он овде или онде, не верујте му, јер ће се појавити лажни христоси и лажни пророци који ће чинити знаке и чуда да би преварили, ако могу, чак и изабране. И Господ наставља: „*Ето, казах вам!*“ Рекао сам вам све унапред. Ако вам кажу да је Христос дошао и налази се у некој пустињи или граду, не верујте им; јер када Христос дође, неће бити могуће људима да саопштавају ту вест једни другима јер ће се светлост Његова појавити као севање муње од истока до запада, и пред Њега ће се довести цело човечанство.

Одмах после невоље коју ће верни искусити *ових последњих дана* света, сунце и месец ће се помрачити и звезде ће спасти са неба. Онда ће се појавити на небу Крст „знак сина Човечијега“, и заплакаће сви народи на земљи и видеће Сина Човечијега како долази на облацима са силом и славом великом. И Његови анђели ће сакупити Божије изабранике са четири краја неба и земље.

Кад видите да смоква олистава, знате по овоме знаку да долази лето. На исти начин, када видите да се све ово што сам вам прорекао догађа знаћете да се крај приближава. Заиста вам кажем да пре него ово поколење људи изумре Јерусалим ће бити разрушен, и пре него хришћански род прође, све што сам вам рекао ће се догодити. Небо и земља ће проћи али моје речи неће проћи.

Не питајте ме када или после колико времена ће се ово догодити, јер о томе дану ни анђели небески не знају. Само будите увек спремни за тај дан, да не дође као лопов и не затекне вас неприпремљене. Дан, када Син Човечији дође поново, биће као последњи дан у време Нојево. Као што су у дан пре потопу безбрижно људи јели, пили и женили се, као да се ништа неће догодити, све док Ноје не уђе у лађу и поче потоп који их подави пре но што су могли разумети шта се догађа, такав ће бити дан када Син Човечији дође. У то време људи ће радити заједно, и од њих ће један бити узнесен у Божију близину, а други ће се оставити далеко од Њега.

Будите зато будни јер не знате у који час долази Господ ваш.

32. ТЕШКА ВРЕМЕНА ЋЕ ДОЋИ

Где је онда оптимизам за последње дане? Када Господ предсказује да ће отпадија преплавити целу земљу тако да ће чак и изабрани бити у опасности да буду заведени од лажних христоса и лажних хришћана којих ће бити свуда. Како можемо да будемо оптимисти по питању будућности? Како можемо да будемо оптимисти када Господ предсказује умножавање безаконја и охладнење љубави код људи?

Наравно, ту су предвиђања о уједињењу цркава: уједињењу свих оних који ће доћи „у Његово име“ да преваре многе. Али, „чувајте се да вас ко не превари. Ето вам казах унапред!“ Јединство које данашњи лажни хришћани траже је опасна завера обмане, замка лицемерне побожности на коју нас Господ упозорава хотећи да нас сачува. Ако је јединство и ширење истини-

тог хришћанства коначна судбина човечанства (као што они уче), зашто онда Христос предсказује невоље за Своје изабране тих дана? Ако ће Еванђеље бити прихваћено и остварено у животу народа на земљи, зашто Христос каже да ће дани свршетка света бити као дани у Нојево време када је отпадништво прекрило земљу и само шака људи се нашла верна и ушла у лађу која представља Цркву?

Ако последње дане овога света карактерише идилична слика о којој сентиментални, „духовни“ хришћани сањају, како то да Апостол Павле пише ове речи Тимотеју:

„Али ово знај да ће у последње дане настати тешка времена. Јер ће људи бити самољубиви, среброљубиви, хвалисави, горди, хулници, непослушни родитељима, неблагодарни, непобожни, безосећајни, непомириви, клеветници, неуздржани, сурови, недоброљубиви, који имају изглед побожности а силе су се њене одрекли!“ (2. Тим. 3, 1-5).

Где је дакле, оптимизам Апостола Павла када пише Солуњанима који су свакога часа очекивали долазак Христов:

„Да вас нико не превари ни на који начин; јер неће доћи док најпорије не дође оштрадија и не појави се човјек безакоња, син њоубли, који се проишви и преузноси изнад свега што се зове Бој или светиња, иако да ће сам сести у храм Божји као Бој, шврдећи за себе да је Бој. Зар не ђамити да сам вам ово казивао још док сам био код вас?“ И онда продужује о антихристу:

„И тада ће се јавити безаконик, којега ће Господ Исус убити духом уста својих и уништити појавом своја присусва; онога је долазак по дејству сатанинуса сваком силом и знацима и чудесима лажним, и са сваком преваром неправде међу онима који пропадају, зато што не примише љубав истине да би се спасли. И зато ће им Бој послати силу обмане да верују лажи; да буду осуђени сви који не вероваше истини, нејо завољеше неправду!“ (2. Сол. 2, 3-6 и 8-12).

Будућност дакле, није тако лепа као што „они који пропадају“ замишљају, они, који „не примише љубав истине да би се спасли“. Последња времена ће карактерисати отпадништво најгоре које је свет икада видео. Јер неће бити отворено и јавно порицање Бога, но лицемерство, фалсификат Вере и истине.

Зар нису Оци и многи Светитељи наше Цркве пророковали исте ствари о последњим данима? Ево дела разговора ученика са својим духовним оцем:

„И браћу ујиша:

— Шта, дакле, зар ће се обичаји код хришћана и Преданье изменили; и зар тада неће бити свештеника у Цркви ђа да се иакве ствари дојоде? А Старец рече:

— У време као ово, љубав многих ће охладнети и биће не мало невоља: освајање земаља и раселење народа, одпадништво краљева, раскалашност свештеника, немарност оних у монашком животу; и биће предпостављених који ће презрети своје спасење и поверено им стада, сви ће они бити лакоми и истицају се на банкетима, преирачи, шроми у молитви, жељни клевети и сиремни на кришнику живота Стареца и њихових речи, ирдећи их и јоворећи: Да смо ми живели у њихово време, и ми би се

поодвизавали! И владике ће у то време бити поштоваоци моћних особа, одлучујући према поклонима, не бранећи сиромаха од осуде, тлачићељи удовица и злостављачи сирочади. Невера ће ући у народ, изолационост, мржња, непријатељство, љубомора, сујарништво, лажовлук, пијанство! А браћо рече:

— Шта да се онда ради у таква времена и године? Старец одговори:

— Сине, у данима као што су ови, онај ко може нека спасава своју душу, и он ће се великим звањем у Царству небеском“ (Евергетинос, издање 1958, књига 7, стр. 114).

Из ових пророчанстава која су се великим делом већ испунила, може се лако закључити у ком правцу иде човечанство. Његова будућност је духовно банкротство у коме ће љубав према Богу и ближњему охладнети и људи ће постати до крајњих граница себични, пожудни, разметљиви, љубитељи задовољстава.

Али та духовна голотиња се неће видети откривена и стравична као што јесте, но прекривена изгледом религиозности. Ови људи, имајући много духовних чирева, имаће изглед побожности. Биће много оних који ће проповедати „у име Христа“ и превариће својом лажном побожношћу и религиозношћу оне „који пропадају“, све који у својим срцима немају љубави за истину да би могли препознати вукове у овчијим кожама. Шта више, лажни христоси и лажни пророци ће последњих дана пропратити своју проповед знацима и великим чудима која ће чинити силом сатанском (спиритисти, окултисти, факири, гуруи и тд.).

Коначно када вера код великог дела човечанства буде искварена од ових лажних пророка, и њихове душе ослабљене, тада ће се онај кога су рабини чекали и кога још чекају, појавити; то ће бити тај, чије путеве човечанство припрема, већ вековима, онај који ће бити идол и бог изгубљене генерације последњих људи, „човек безакоња“ — великог сатанског безакоња духа — син пакла, противник, који се као и луцифер узноси изнад свега што су људи поштовали до тада. Он ће сести у Божији храм као Бог, и путем страшних сила и знакова и чудеса која ће чинити силом сатанином, „доказаће“ помраченим и кратковидим умовима људским да је он, и нико други, бог.

Он ће дати жељено јединство сентименталним, лажним хришћанима. Пред његовим троном ће се људи свих религија и духовних струја поклонити као „браћа“. Он ће ујединити све народе на земљи под свој скиптар, јер „дана му би власт над сваким родом и народом и језиком и племеном. И поклонише му се сви они који живе на земљи, чије име није записано у књизи живота Јајњетја закланога од поштања свијетја“! (Откр. 13, 7-8).

За светске људе, предвиђања о једној светској држави и универзалној религији су врло пријатна. Исто је и данас са свима који желе јединство цркава и небрину о истини. За њих су догматска питања узалудне византолошке дискусије. „Зато ће им Бог послати силу обмане, да вјерују лажи; да буду осуђени сви који не вероваше истини него завољеше неправду!“ (2. Сол. 2, 11-12).

33. НОВИ ЈЕРУСАЛИМ

У друштву којим ће владати Антихрист, мали број оних који ће остати истинити православни хришћани, биће камен спотицања, једини несклад у ђаволској хармонији. За њих ће ови дани бити дани великих невоља: „*И омрзнуће на вас сви народи имена мојега ради*“. Биће то нови период мучеништва, мучеништва већег за душу него за тело. У тој огромној светској држави Православни хришћани ће бити отпад друштва. „И учини да буду побијени они који се не поклоне лику звери. И учини све, мале и велике, богате и сиромашне, слободњаке и робове, да им даду жиг на десној руци њиховој или на челима њиховим, да нико не може ни купити ни продати, осим ко има жиг, име звери или број имена њена!“ (Откр. 13, 15-17). Да, „он ће вас предати на муке и убиће вас“. „Јер сиђе к нама ђаво у јарости великој, знајући да мало времена има!“ (Откр. 12, 12). „Ако, ко претрпи до краја биће спасен!“ „Изабраних ради скратиће се дани они“. Јер „одмах ће се по невољи тих дана сунце помрачити и месец своју светлост изгубити... и силе небеске покренути се... и угледаће Сина Човечијега где идена облацима небеским са силом и славом великом!“ (Мт. 24, 29-30).

Нека се безверни ругају и нека нас сажаљевају. Хришћани не живе за овај свет. Они никада нису прихватили овај свет изгнаника као своју отаџбину, нити су икада били заљубљени у њега као да ће у њему живети вечно. Они живе на овом свету као избеглице са чежњом за Рајем који су изгубили, са чежњом за Отаџбином небеском. Иако су рођени на овој земљи горња Отаџбина живи у њиховим срцима и они је на сваком кораку чују како их зове. Они жељно очекују тај час, час трубни, час када ће стати пред „светло око“ свога Господа, час када ће сусрести Његов благи лик. (Наравно, кад неко умире, то је за њега његов „крај света“).

Хришћани су странци у овоме свету (Св. Макарије Египатски). Они су, иако, презрени, тихи, скрушеног срца, живећи на начин различит од других људи (Св. Исак Сирин). Они су као људи скромни, не имајући самопоуздање и не мислећи да су нешто, који су презирани и одбачени од осталих људи више него сви други (Св. Макарије Египатски).

Ви кажете да је наша религија опијум; то је нормално. Ви и не можете да је видите другачије. За вас, који нисте искусили Божије присуство и чија срца никада нису заиграла због шапата Божије благодати, и чије очи нису никада пролиле сузе божанске љубави, за вас који никада нисте видели ништа иза хоризонта ове земље, природно је да наша религија која пориче овај грешни свет изгледа као опијум. Заиста, „Ако Христос не устаде ми смо најбеднији од свих људи!“ Али, Христос је васкрсао и свака васкрснута душа живи овај ускрс. Природно је да се они који нису доживели то васкрсење смеју хришћанима.

Много пута су хришћани непобитно доказали овом грешном свету како су смешни они који се подсмевају њиховој Вери. Али, шта с тим? Да ли је разум некоме сметао да поверује? Магла из мочваре у њиховим срцима им не дозвољава да виде. Сам разум никада није омогућио човеку да разуме ништа. Зато, нека се смеју. Њихов смех доводи верне душе ближе Богу.

Пустићемо вас зато да се смејете. Али вам нећемо допустити да измените Еванђеље, да покварите нашу веру и учините је слушкињом ваших циљева. Никада вам нећемо дозволити да примените светску корист на нашу религију. „Еванђеље не говори о земаљским но о небеским стварима — не као Платон, који је измајсторисао његову смешну Републику, не као Зенон и други политичари, философи и законодавци. Јер сви они су имали заједничке одлике: открили су да су зли духови тајно надахњивали њихове душе. Наша савест која то одбија, доказује да су све њихове идеје биле ђаволске измишљотине, и сва њихова учења супротна природи!“ (Св. Јован Златоуст, Омилија 1. на Еванђеље по Матеју).

Хришћанство, због тога, не припрема ни једно земаљско царство или земаљски град. Нема ништа заједничко са цивилизацијом и светским системима. Нема заједничко са цезарима и цезаро-папистима. Све ствари којима светски људи теже су на нивоу трулежности. Хришћанин мисли, живи и креће се у свету нетрулеживог.

Они који хоће да уједине такозване хришћанске цркве, не верују у Христову религију. Они је једноставно употребљавају за своје циљеве. Њихов циљ је земаљски град, коме желе да покоре све људе.

У стварности, питање јединства хришћана не постоји. Истинити хришћани су били, сада су, и увек ће бити сједињени. Они су били, јесу и биће стадо једнога Пастира. Људи, без обзира какво име имају или којој религији припадају, имају исти позив: да открију Једну, Свету, Саборну и Апостолску Цркву Христову и да пију од воде која „увире у живот вечни“. Црква је једна. Људи су многи, и само су неки њена деца.

Град, који је припремљен пријатељима Божијим нема ништа од овога света. Он је вечан, нерукотворен, постоји на другом свету. „*И видех ново небо и нову земљу... И видех свети град, Јерусалим нови, иде силази са неба од Бога... И чух глас силни са неба који говори: Ево Скиније Божије међу људима, и Он ће сјановати са њима и они ће бити народ Његов, и сам Бог биће са њима; Бог ће отићи сваку сузу из очију њихових и смрт неће бити више, ни жалост, ни јаука, ни бола неће бити више; јер прво прође. И рече Онај који седи на престољу: ево, све чиним новим... Ја сам Алфа и Омега. Почетак и Свршетак. Ја ћу жедноме надарати са извора воде живота!“ (Откр. 21, 1-6). „И ледаће лице Његово и име Његово биће на челима њиховим. И ноћи неће бити више и неће требати светиљке, ни светлости сунчане, јер ће их обасјавати Господ Бог, и цароваће у векове векова!“ (Откр. 22, 4-5).*

Да ли је папство Црква?

„Ошсекли смо Латинне од нас ни збој каквој другој разлоја, но зашто што су не само шизматичици, нејо су такође и јеретичици. Збој штоја је пошћуно неправилно ујединити се са њима?“ (Св. Марко Ефески).

Латини, који су дубоко унутра свесни лажи у којој живе, од давнина су осетили потребу да уче да су њихове разлике од Православне Цркве безначајне. Ово није ништа друго него ућуткивање узбуркане савести код њихових верника који стално откривају у Православном Предању и животу нове висине и дубине које њима недостају.

Они уче, због тога је наш спор једино у непоковању Папи, и да су догматске разлике једино неспоразуми око непотпуних формулација. Они су створили Унију у којој би они прихватили православце ако би се само они потчинили Папи. Они верују да је овај „мирољубиви напад“ најбољи начин да умртве наш отпор.

Ова њихова лукава политика има ђаволску психолошку проникљивост. Они знају да овако могу да убеди своје људе да их ништа суштинско не дели од нас, могу их задржати за увек; и ако успеју да нас увере да ствари које нас деле нису толико важне, они су такође на добитку, јер немоћне људске душе увек имају страхопоштовање пред светским силама и великим бројем људи, и увек желе да их имају за савезнике.

Жртве овакве пропаганде Латина су углавном рукоположени или цивилни теолози, који, пошто су студирали у рационалистичкој, западњачкој средини, и пошто увек имају жељу за успехом у свету компромиса који не дозвољава апсолутност и истину, годинама су до сада распрострањивали ове једне исте папске идеје. Ако се довољно понавља, и најмонструознија лаж коначно може да изгледа природна. Тако су многи наши људи, који су до јуче, након вековног искуства, сматрали паписте и унијате за најгору љагу своје нације и вере, данас су у опасности да се навикну на идеју да смо са вуцима у овчијим кожама паписта неправедно поступали и да су они наша несхваћена браћа у Христу.

Ево шта наши папофили говоре: „Западна Црква“, кажу они, „није само црква по имену, него и у стварности, јер и поред шизме и догматских и других отступања, она је сачувала благодат свештенства и Светих Тајни!“

Они заснивају ову своју тврдњу на следећим аргументима:

1. Западна Црква је сачувала апостолско прејемство у својим рукоположењима.

2. Православна Црква прихвата крштење Римске Цркве, јер не крштава поново покајане паписте који јој прилазе. То значи, кажу они, да наша Црква признаје Свете Тајне папске Цркве и њено рукоположење.

3. Не постоји, кажу они, јасна одлука православног Сабора којом се Западна Црква карактерише као јеретичка и због тога изопштена из Једне, Свете, Саборне и Апостолске Цркве Христове.

4. У старијим званичним документима који су упућивана папама од стране патријараха, Западна Црква се назива „Црквом“, а то значи да су у ствари ови патријарси признавали да је она у Цркви.

Да видимо колико су исправне њихове тврдње, и какав је у ствари став Православне Цркве по овом питању, да би неодговорна мишљења, која у последње време круже, могла да престану.

Може ли бити да су паписти заиста сачували апостолско прејемство у њиховим рукоположењима?

Када говоримо о апостолским прејемству, није довољно да докажемо да постоји непрекинути ланац рукоположења који допире до апостола. Христова Црква не зависи од слова закона, нити од механичког чина полагања руку. Ако они, који су рукоположени, нису имали истиниту веру, њихово рукоположење је неважеће и даљесе не може говорити нити о свештенству, нити о апостолском прејемству. Полагање руку на оне који постају свештеници од стране правог епископа, преноси благодат Свесветога Духа. Да ли Свети Дух може да обитава тамо где је лаж? Где је јерес?

Ево шта Св. Василије Велики каже: „Никада не бих убрајао међу праве свештенике онога који је рукоположен од профаних руку јеретика и који је постављен да чува стадо од Православне Вере!“

68. правило Светих Апостола говори: „Ако неки епископ, презвитер или ђакон прими друго рукоположење од некога, нека оба, он и онај који га је рукоположио буду свргнути: осим, наравно, ако се испостави да је он био рукоположен од јеретика. Јер они који су били или крштени или рукоположени од њих, не могу бити ни верни ни свештеници!“ Само ако је неко био рукоположен од јеретика, канони дозвољавају друго рукоположење, јер рукоположење јеретика, у ствари као да се никада није ни догодило.

Какву вредност онда има само ритуално Апостолско прејемство код оних, од којих је Дух Свети одступио?

Други аргуменат којим хоће да докажу да је папство истинита Црква се увек наводи од стране паписта као највећи доказ њихове теорије. „Пошто наша Црква“, кажу они, „не крштава поново паписте који желе да постану Православни, то значи да је њихово крштење, а такође и свештенство и друге Свете Тајне важеће и стварне!“

Колико велика плиткост показује се у овом закључку! Ако је овако размишљање правилно, онда би морали да прихватимо да ни Аријевци ни Македонијевци нису били јеретици, јер је Црква за неко време признавала и њихово крштење такође. Али, далеко било од оваквог светогрђа. Крштење јеретика и шизматика није крштење. Служи као крштење само ако га касније, Црква, по икономији оснажи. „Један Господ, једна Вера и једно крштење“, учи Ап. Павле (Еф. 4, 5). Картагински Сабор, који је потврђен од Шестог васеленског сабора објашњава: „Јер, као је Католичанска Црква једна и истинито крштење једно, како може јеретичко и шизматичко крштење бити истинито у време када нису у Католичанској Цркви него су отсечени због јереси. Ако је крштење јеретика и шизматика право, и крштење Православне католичанске Црква такође право, онда нема једно крштење као што Павле каже, него два, што је потпуно бесмислено!“

Такође, Св. Василије Велики у својим канонима не прихвата крштење шизматика: „Ипак, чинило се да је најбоље, старим управитељима — онима, мислим, који су сачињавали страну Кипријанову и нашег Фирмилијана — да их сврстају не све под једну главу, укључујући Катаре и Енкратите и Акваријане и Апотактите; јер је почетак расцепа, заиста, имао свој узрок у шизми; у сваком случају, они који су се отцепили од Цркве нису више имали благодат Светога Духа на себи јер је Његово руковођење престало када је континуитет нарушен. Јер, иако су први који се отцепише били рукоположени од Отаца и полагањем њихових руку они добише дар Духа, ипак, пошто су отпали, постали су обични људи и нису имали власт да крштавају ни да рукополажу, нити су могли пренети благодат Светога Духа на друге пошто су је они сами изгубили. Стога су наредили да се они који су крштени од њих сматрају за крштене од обичних људи и да, када они долазе да ступе у Цркву, треба да буду очишћени истинитим крштењем Цркве!“ (1. канон Св. Василија). Даље, у истом тексту Св. Василија. Отачка мисао се показује још јасније, јер они утврђују да је крштење не само јеретика, но и шизматика, неважеће — то јест, без благодати и освећења. Ипак, из разлога Икономије, они дозвољавају да буде потврђено по пријему шизматика у Цркву. Стога Свети Василије пише: „Међутим, као што се показало разумним неким од ових, у пределима Азије, да њихово (шизматичко) крштење буде прихваћено као Икономија за многе, нека дакле, буде прихваћено!“

Из овога је јасно и очигледно да Оци сматрају крштење јеретика и шизматика непостојећим. Када они под одређеним условима одлуче да га не понављају, они, наравно, не мењају мишљење. Они чине дело Икономије у коме спољашње и празно крштење шизматика и јеретика добија, по његовом уласку у Цркву, садржај: освећујућу силу и благодат коју он, човек који је до тада био ван Цркве, није никада примио.

Ако онда, Св. Василије Велики каже овако за шизматике, „оне који су због чисто црквених узрока и поправивих чињеница изазвали свађе међу собом“ — како их он описује, нека свако размисли колико више ово важи за јеретике, „који су отпали потпуно и постали туђи самој Вери“ (1. канон Св. Василија), а нарочито за оне јеретике који нису оптерећени само једном јереси, него мноштвом стравичних и неименованих јереси, као паписти.

Свети Јован Златоусти такође каже: „Нека те јеретички системи не преваре, о слушаоче, јер они имају крштење али не и просвећење; и тако су они крштени по телу, али по души, они су непрѡсвећени“ (Омилија на „У почетку беше Реч“). И Свети Лав: „Ни један јеретик не даје освећење кроз Тајне“ (Посланица Никити). И Свети Амвросије: „Крштење непобожних не освећује“ (О катихуменима).

Али, неко још може да се пита: — Ако је тачно да јеретици немају крштење, онда, зашто је Црква на Другом и Шестом васеленском сабору прихватила крштење извесних јеретика, као Аријеваца и Македонијеваца?

Ево како Свети Никодим Светогорац одговара на ово питање: „Да бисмо имали лако разумљиво решење ове сложености, потребно је знати у напред да се Црква придржава два начина управљања и поправљања. Један се зове 'тачност' (акривија), а други домострој и 'снисходивост' (иконѡмија и синкатавасис). Са овим пастири Духа руководе спасење душа, час јед-

ним, час другим начином. Тако су Свети Апостоли у раније поменути канонима, и сви Светитељи које смо навели користили 'тачност', због чега су потпуно одбацили крштење јеретика, док са друге стране два Васеленска сабора су применили Икономију и прикватили крштење Аријеваца и Македонијеваца и других, али су одбили да признају крштење Евномијеваца и неких других... Ови јеретици, чије крштење су признали, такође су исправно користили облик и средства крштења Православне Цркве и били су спремни да се крсте према условима Католичанске Цркве. Они јеретици, са друге стране, чије крштење су одбили да признају, су искварили чин крштења и фалсификовали обред, или пак начин обављања, или (по латинској терминологији) спецификације, и исто се може рећи и за 'призивања' на крштењу, или средства, трикратно погружавање, што се односи и на Римокатолике и Протестанте!" (Друга примедба на 46. канон из „85 Апостолских канона“).

Морамо добро разумети да када Црква из разлога Икономије прихвати крштење јеретика и шизматика, то не значи да она признаје да је њихово крштење исправно од почетка. Она само скреће пажњу на то да облик крштења не мора бити поновљен у колико је обављен као и у Православном чину. Овај облик (троструко погружавање у име Свете Троице, и тд.) не освећује јеретика, осим онда, када се он покајањем прими у Православну Цркву миропомазањем. Тада, и само тада се освећујућом благодаћу у Цркви, даје вредност форми крштења коју је човек некада примио и која је до тада била мртва форма.

Видимо, стога, да иако наша Црква привремено прихвата покајане паписте а да их не крштава поново, ова пракса уопште не значи да она признаје свештенство папске цркве и њене Тајне као *Свешће Тајне* праве Цркве. Знамо савршено добро, а и сви Латини признају, да је наша Црква увек у почетку крштавала покајане паписте. Имамо сведочанство папског Латеранског концила у Риму, из 1215. године, да Источни никада не би обављали литургију тамо где је Западњак раније литургисао, док најпре не освете воду на том месту ради очишћења, и такође, да су они крштавали оне који долазе у Православну цркву као да никада нису крштени. Зато, ако је Црква крштавала паписте који су имали много мање јереси онда, колико више то треба да чини сада када су Латини надавали грешку на грешку? „Због тога“, пише Св. Никодим Агиорит, „према сведочанству ових истих непријатеља (Латина) Источни су их крштавали, а касније, ради велике Икономије, они су употребили блажи метод миропомазања... Када је потреба за снисходивошћу (Икономијом) престала, строга тачност и Апостолски канони морају заузети своје место!“

„Крштење Латинско“, пише Св. Никодим, „је погрешно, називано крштењем, и стога није прихвативо нити са разлога тачности, нити снисходивости. Није прихвативо са становишта тачности, зато што су они јеретици!“ Даље он објашњава да ни из разлога снисходивости није дозвољено прихватити га, јер Латини нису сачували чак ни облик крштења исправним, јер, „они не врше три погружавања у воду по апостолској традицији. Стога су Латини некрштени“, закључује светитељ. Затим, као да живи у наше време, он додаје: „Знам шта непозвани бранитељи Латинског псеудо-

крштења говоре. Они кажу да је наша Црква имала обичај да прихвати обраћене Латине миропомазањем, и у вези тога се могу наћи и нека објашњења у којима су наведени услови под којима их ми прихватамо. На ово ми једноставно и правилно одговарамо: Довољно је ако ви признајете да их је Црква примала миропомазањем. Значи да су јеретици. Јер, због чега миропомазање, ако нису јеретици? Непоручени (или поручени) браниоци Латинске обмане, каже светитељ, разумеју да чим је Црква уобичајила да прихвати Латине без покрштавања, ово значи да их не сматра јеретцима и потпуно странима Цркви. Али, одговара светитељ, коме Црква даје миропомазање? Зар она не миропомазује оне који немају Светога Духа? Зар миропомазање није „Печат дара Духа Светога?“ Стога, да ли би их она икада миропомазивала да није сматрала да им недостаје Свети Дух, то јест, да су страни Цркви? Чињеница да их миропомазује јесте најочигледнији доказ да их сматра јеретцима. Осим тога, миропомазање, тај дар Духа Светога, је то што чини дејствујућим раније мртво латинско крштење, које Црква једино снисходивошћу дозвољава да се не понови.

(4) Овде треба приметити да је примена принципа снисходивости приликом примања неправославних само миропомазањем, без поновног крштења, била само онде, где је у јеретичком крштењу сачуван чин трикратног погружавања у име Свете Троице, без обзира да ли га је обавио свештеник или не — јер сени свештенство ни крштење не признају ван Цркве. Ако је чин крштења код јеретика сличан православном чину, онда Црква снисходивошћу може да му да садржај кроз миропомазање. Тако, за Цркву крштење које је обавио Папа и оно које је обавио баптистички проповедник имају исти статус, јер ниједан од њих немају пуноважни чин свештенства. Може се слободно рећи да протестантско крштење, извршено троструким погружавањем у воду, може пре бити освећено од стране Цркве, снисходивошћу, него кропљење код Латина. Очигледно је да је данашња пракса у неким местима примања Латина само кроз миропомазање каснијег порекла и стоји у супротности са Апостолским и Саборским канонима, као и са расположењем Отаца по питању употребе снисходивости. Црква цариградска се до скоро модерних времена чврсто држала праксе крштавања покајаних Латина када их је примала. Једна од оптужби кардинала Хумберта упућених Православнима 1054. године је била да „као Аријевци, они поново крштавају крштење у име Свете Троице, посебно Латине“. Велики каноничар, Теодор Валсамон, 1193. г. је био мишљења да сви који нису били крштени погружавањем треба да буду поново крштени, укључујући Латине. 1215. г. исте оптужбе су упућене Православнима као и 1054. од стране Четвртог латеранског сабора. Првом половином четрнаестог века, велики Матија Властар изражава исто мишљење као и Валсамон — да крштење без трикратног погружавања није крштење. 1450. год. византијски теолог Јосиф Вриениос каже за Латине да су некрштени. Патријарх Јеремија Други (1595) је био истог мишљења, као и Јеремија Трећи који је 1718. писао руском цару Петру Великом да се Латини не могу примати само миропомазањем. Руска црква је већ била потврдила овај став Цркве на Московском сабору 1620. г. у време патријарха Филарета. Али, 1666. Московски синод у ком су били Староверци и патријарх Никон, ту одлуку је променио, стога је Јеремија Трећи од Константинопоља и писао Петру Великом 1718.

1756. године, за време Кирила Петог, саборски је обављен *Томос* источних патријарха, по коме Латини треба да се примају као некрштени, кроз крштење. Молба неких Латина из Галате 1750. год. да буду примљени у Православље, је била разлог за овај саборски *Томос*. 1786. је објављен декрет канона Патријарха

„Да су Латини јеретици“, наставља св. Никодим „није потребно даље доказивати. Сама чињеница да су православни осећали толико велику одбојност према њима кроз векове, је еклесиолошки доказ да су их сегнушали као јеретика, то јест, исто као и Аријеваца или Савелијанаца, или Македонијевих Духобораца. Ако би, међутим, неко хтео да се увери у њихову јеретичност из књига, може наћи о томе потврде у делима најсветијег патријарха Јерусалимског Господина Доситеја, под насловом „*Пайски бич*“, заједно са његовим мудрим оповргавањима. Осим тога, може се добити довољно обавештења из књижице мудрог Минија под насловом „*Камен сјошницања*“. Довољно има о њима и код св. Марка Ефеског у Фиренци (на 25. сабору), где је храбро рекао: „Ми смо одсекли Латине од нас, ни из једног другог разлога него зато што су не само шизматици, него такође и јеретици. Из овог разлога, потпуно је неправилно ујединити се са њима!“ И Силвестар, велики Епископ, је рекао: „Разлике код Латина су јерес, и таквима су их сматрали и они пре нас (одељак 9, глава 5). Стога, пошто је одавно установљено да су Латини јеретици, следећи закључак је да су некрштени, по св. Василију Великом и по светитељима који су му претходили, Кирлијану и Фримилијану. Јер, пошто су постали обични људи као резултат тога што су отсечени од Православне Цркве, они више немају Светог Духа којим православни свештеници обављају Свете Тајне!“

Видели смо, тако, да су се по мишљењу Отаца јеретици и шизматици повукли од животворне и просвећујуће благодати Светога Духа и да то што многи називају „Црква“ у стварности није ништа друго него мртво тело које мада има спољне одлике Цркве, изгубило је живот. Било би нелогично и хулно сматрати да паписти, који су одговорни за најгору шизму, коју је историја Цркве икада знала, као и за читав систем јереси, имају важеће Тајне и свештенство. Чињеница да их Православна Црква у новије време, када се покају и врате њој, не крштава поново, не значи, као што смо видели, признавање сакрамената папске „цркве“ и њеног свештенства, него удахивање живота и благодати мртвој форми која би заувек остала празан друштвени обред да се дотична особа није покајала и била прихваћена од истините Цркве Христове.

Има ли потребе да још доказујемо да папство није ништа друго него огромна организација јеретика без истине, без светих Тајни, без Божанске

Прокопија упућен епископу Рашке (Расције) Герману, да прими бившег унијата Нарциса кроз „једно, истинито крштење Православне Цркве“. 1803. патријарх Калиник објављује други декрет канона којим се потврђује онај из 1786. 1844. два латинска свештеника са својим парохијама су молили да буду примљени у Цркву Константинопоља. Саборна одлука, у време Германа Четвртог, је била да снисходивост не може бити примењена. Тако су сви били примљени крштењем, укључујући и два свештеника, који су потом били рукоположени. 1875. је саборски објављено да се снисходивошћу дозволи примање Латина само миропомазањем. Три године касније, 1878, ово је опет саборски опозвано.

Треба приметити да снисходјење никада не може да заузме место строгога канона. Канонска тачност увек стоји на првом месту и њој се враћа увек након што се привремено сматрало од стране Цркве мудрим да употреби снисходивост. До данас, на Светој Гори и у другим деловима Грчке. Латини се крштавају када се примају у Цркву.

благодати: да није Црква него светска политичка организација са маском религије и да је као и друге јереси потпуно страна Цркви Христовој? Али, с помоћу Божијом, наставићемо и одговорити и на друге тврдње непозваних бранилаца Латинске обмане.

Латинофили истичу и друге две тврдње да би доказали да папство није престало да буде права Црква. Најпре, они кажу: пошто Православље никада није сазвало Сабор на коме би изопштили паписте, ми немамо право да их сматрамо отсеченима од Цркве. Друго, они тврде, пошто у званичној преписци са Римом разни патријарси називају папство Западном или Латинском Црквом, или Црквом Рима, морамо закључити да су ови патријарси сматрали Латинску јерес стварном црквом.

Заиста, чудимо се добровољном слепилу ових људи? Шта се заиста догодило 1054.? Истина је да Православље није изопштило папу. Међутим, гордо папство је екскомуницирало Патријарха и Православље. Шта више папофили хоће? Какав би други званични акт требао да буде јачи од овога? Шта друго може да отвори шири јаз између папизма и Цркве? Латини су одгурнули Цркву, али су се сами одгурнули од ње. Театрална сцена папских легата у цркви Свете Софије је била јавна потврда отступања Латина од Цркве Христове. Дали је још неки други званични чин потребан? Нико није избацио Јуду из броја Дванаесторице. Он је сам напустио. Нико га није екскомуницирао. Он је сам себе изопштио из Цркве.

Православна Црква, кажу папофили, никада није сазвала сабор да одлучи да ли су Латини искључени из Цркве. Каква бесмислица! Који је православлац икада сумњао да је папство само себе искључило из Цркве? Ко је год сумњао није био православан. Јер, након званичног чина Латинске Цркве, постоје само две могућности: или је папство заиста Црква Христова, у ком случају су православни у ствари „кривославни“ и шизматици; или је Православље истинита Црквца, а Латини јеретици и шизматици, отсечени од Цркве. Ту никакав компромис није могућ. Црква је једна. Због тога је једна од ове две престала да буде Црква. Сваки хришћанин може само да испита своју савест и да одлучи. Ко год остаје православан аутоматски одбацује папство.

Сабори су се састајали када су се појављивале размирице по одређеним питањима унутар саме Цркве. Међутим, у целокупној историји Православне Цркве од расцепа на овамо, никада није настала дискусија или подела мишљења у вези папизма. Чак су и учесници лажног Флорентинског сабора били свесни да су чинили издајство. Латинске мисе су сматране не само празнима и без садржаја, него и као профанација — баш као и магични обреди; стога, као што смо видели, када је православни требао да врши литургију тамо где се пре тога одржавала латинска миса, он је најпре вршио обред освећења да би очистио место. Тада ни један Латин није био примљен у Цркву без поновног крштења. Ко је икада протествовао због тога у Православној Цркви? Зашто би протествовали? Било је опште познато да *и айсѿво није Црква*. Како би се онда нашла потреба за сазивањем сабора? О чему би онда сабор дискутовао? О нечему, о чему је већ одлучено постојећим условима? О нечему у шта ниједан православни није, нити је могао заиста да сумња. Латини су туђи Православној Цркви, страни њеним осећа-

њима, њеном менталитету, догмама, религиозном животу. Како су онда могли да, их сматрају Црквом? Ко сме да тврди да Црква није једна, као што се исповеда у Символу вере, него две!

Иако ниједан сабор није сазван да расправља да ли је папство Црква или не, ипак су многи сабори сазвани због немира који је папство стварало међу православнима. У званичним документима и одлукама ових сабора свако добронамеран може да види јасно шта је Православље веровало у вези папства. Ови документи постављају ствари на своје место тако јасно да нема места за сумњу чак ни код најсумњичавијих.

У ограниченем простору овог поглавља, само један званични документ је довољан да потпуно покаже читаоцу шта је Православна Црква званично објавила у вези папства.

1583. године римски Папа Григорије Тринаести, који је укинуо стари јулијански календар, у више наврата је вршио притисак на цариградског Патријарха Јеремију Другог, званог Славни, да прими нови папски календар. Патријарх је више пута одбијао у својим писмима, док најзад, исте године није сазвао сабор у Цариграду, на коме су поред њега били присутни Александријски Патријарх Силвестар, Јерусалимски Софронije и многи други епископи. Овај сабор је издао „Сиџилион“ који је послан свим помесним Православним црквама. У њему се набрајају основне јереси папства и анатѣмишу се (тј. објављују да су ван Цркве) сви они који их исповедају. Ево целог текста „Сиџилиона“:

Свој истинској деци, Светие, Саборне и Апостолске Цркве Христове од Истока у Трjовишћу и свим местима: милост, мир и благодат од Светоућеi Боia!

Не мала забринутост је обузела древну лађу када је бацана буром и ношена шаласима. И, да се Госјод Боi није ойоменуо Ноја и својом благодаћу вољом умирио воду, не би било наде на спасење у њој. Слично се дојодило и са новом лађом, нашој Цркви. Јеретици су јодигили бесјошћедни рати јрошћив нас и ми смо сматјрали за добро да сјавимо овај ш о м о с јрошћив њих шако да уз јомоћ оноia шћо је написано у њему можеће сијурније бранити ваше Православље. Да овај документ не би био шћежак јрошћијим људима, одлучили смо да изнесемо читав јредмет јред вас у једноставном облику, као шћо следи:

Из Рима су дошле извесне особе које су шћамо научиле да мисле као Лаћини; и лоше је шћо, шћо иако Византинци, рођени и одрасли у нашим крајевима, они не само шћо су јроменили своју веру, нејо се још и боре јрошћив јравославних и истинских доими Ишћочне Цркве које су сјам Христос, божјански Апостол и Свети Сабори јредали нама. Изјошћивши ове, дакле, као јокварене чланове, ми наређујемо:

1. Ко јод не исповеда срцем и ушћима да је чедо Ишћочне Цркве, кршћено јо јравославном обреду, и да Свети Дух исходи само од Оца, сушћински и ијосћасно, као шћо Христос јовори у Еванђељу, иако исходи од Оца и од Сина у времену, нека шћакав буде изван наше Цркве и нека је анашћемисан.

2. Ко іод не исїоведа да у Тајни Причешћа лаици верници їреба да имају заједницу у оба вида, Часном Телу и Свешїој Крви, неїо їовори да је довољно да їрими само Тело, јер је Крв їакође їамо, иако је Хрисїос їоворио и давао свако од ових їосебно, а они се їоїа не држе, нека їакав буде анаїемисан.

3. Ко іод каже да је наш їосїод Исус Хрисїос на Тајној вечери уїоїребио бесквасни хлеб, као Јевреїи, а не квасни, нека буде далеко од нас, и їод анаїемом, као неко ко мисли као сїарозавешїни Јевреїин, и као неко ко уводи учење Аїолинарїја и Јевреїа у нашу Цркву, и збої їоїа нека је анаїемисан и їо друїи їуї.

4. Ко іод їовори да када наш Хрисїос и Бої дође да суди, Он неће судиїи душама заједно са їелом, неїо долази да одлучи само о їелу, нека му буде анаїема.

5. Ко іод каже да када хришћани умиру, душе оних који су се їокајале у овом живоїуали нису исїаїїале, иду у Чисїилиїїе — које је їрчки миї — їде их ваїра и муке очишћавају, и мисле да нема вечних мука, као шїо је мислио и Ориен, и овим їроузрокују слободу їреха, нека їакав има анаїему.

6. Ко іод каже да је Паїа їава Цркве, а не Хрисїос, и да он има власї їримаїи у Раї своїм їисмима, и да може оїросїиїи онолико їрехова колико може да учини неко ко за новац їрими од њеїа индуїенцију (оїрошїаїнициу), нека їакав има анаїему.

7. Ко іод не їраїи црквене обичаје їроїлашене од сїране седам Васеленских сабора, и Свешїу Пасху и календар које су они добро усїановили за нас да их їраїимо, неїо жели да їраїи новоизмишљену Пасхалију и нови календар безбожних, їаїиних асїронома: и їроїивећи се жели да одбаїи и унїшїи учење и обичаје Цркве, које смо їримили од наших Оїаца, нека свако їакав има анаїему и нека буде изван Цркве и ван Сабора Верних.

8. Ми їозивамо све їобожне Православне хришћане: осїаниїе у ономе у чему сїе научени, у чему сїе рођени и одрасли, и када време и їрилике захїевају, їролиїїе и саму своју крв да би сачували Веру коју су нам наши Оци їредали и своје исїоведање. Чуваїїе се оваквих људи и водиїе рачуна, да би вам Госїод наш Исус Хрисїос їомоїао. Нека блаїослов наше смерносїи буде са свима вама. Амин!

Године 1583. од рођења Боїочовека, индикїа 12. новембра 20.

ЈЕРЕМИЈА Консїаниноїољски

СИЛВЕСТАР Александријски

СОФРОНИЈЕ Јерусалимски

(и осїали Еїискоїи їрисуїни на сабору)

Овај Сигїлион је пронађен у рукописном кодексу бр. 772 у манастиру Светог Пантелеїмџна на Светој Гори, и у рукописном кодексу бр. 285 ћелије „Акатистне молитве“ Светог скита Кафсокаливe на Светој Гори. Први пут је штампан 1881. у билтену бр. 12, „Румунска їравославна црква“ у Букурешту, од стране руског архимандрита Порфирија Успенског који га је преписао из рукописног кодекса Велике библиотеке манастира на Синајској Гори.

Да ли је јаснија од ове, или речитија осуда папизма потребна? Сигурно не! Али ипак, модерни „хришћани“ и „теолози“ ће је у себи презрети, као што су презрели многе друге отачке изјаве.

Из свега оног што је до сада написано природно произилази одговор на четврти аргуменат папофила. Заиста, у многим званичним документима Папство се назива Латинска или Западна црква (иако је очигледан покушај писаца ових документа да чешће употребљавају израде „Западњаци“, „Латини“, „Запад“ и тд.). Неопростива је површност приписивати догматски садржај оваквим изразима, који су потребни за комуницирање међу људима, јер су оваква имена превагнула кроз историју, и нису укинута између осталог и због разлога учтивости. Догађало се да су чак и највећи борци против папизма много пута употребљавали израз „Западна“ или „Латинска“ црква, иако је добро познато да је они никада нису признавали за Цркву.

Али, ако би и упркос свему коначно прихватили да, када се јерес званично назива црквом то собом носи и догматско признање да у њој обитава благодат и освећујућа сила Једне, Свете, Саборне и Апостолске Цркве, онда би свакако морали да прихватимо да је и такозвана Протестантска црква такође Црква, чим се тако назива званично. Исто би важило и за Адвентистичку цркву, Пентекосталну цркву, и тд. Али, ако сви јеретици сачињавају Цркву Христову, чему онда све борбе за Православље? Онда су сви Оци, Мученици и Исповедници били најбеднији од свих људи! Најгори од свих би били они монаси са Свете Горе, у време владавине Михајла и Јована Палеолога, од којих су двадесетшесторица живи спаљени (у светом манастиру Зографу); неки су посечени (Карејски скит); други удављени у мору (у светим манастирима Ватопеду и Ивируну); неки обешени на Брду Вешала, а други заробљени и помрли као робови од мучења једино због тога што нису хтели да прихвате унију са Латинима коју је цар Михајло Палеолог наметнуо заједно са срамним претком Атинагоре, Патријархом Бекосом.

Заиста, за модерне „православне теологе“ ови мученици за Веру нису ништа друго него јадни и сажалења достојни, фанатични, ускогруди и назадни људи, који нису искусили драж и смисао љубави наше „браће“ јеретика: људи који су живели у „мраку прошлости“, из које сада другови и сапутници жалосних „кардинала из Фанара“ (грчки део Цариграда) покушавају да нас изведу.

Нека им буде. Хришћани су увек „Јеврејима били камен спотицања, а Грцима лудост“. Ово је њихов знак распознавања и такав ће остати до краја: прогњени и исмеђани од света. Свет није ништа друго него маскарада у којој свако игра улогу покривеног лица. Многи играју добре хришћане, неки свештенике, епископе, патријархе, други су теолози или проповедници. Све њих свет трпи са великом лакоћом, јер они глуме, јер су и они маскирани. Тешко ономе ко се не маскира него је у стварности хришћанин, а посебно ономе ко почне да назива свакога његовим правим именом.

Томос

Свете Цркве Христове, која држи свето крштење дано од Бога и осуђује разна крштења вршена од јеретика(5).

*Од многих средстава кроз која се ми спасавамо, спојених узводећим степенима у једно, и повезаних истим циљем, прво је светио крштење преда-
но од Бога светим Апостолима. Оно је тако, да без њега сва друга немају
дејство (јер, ако се неко не роди водом и Духом, каже Он, не може ући у
Царство Небеско). Било је потребно и заиста неопходно да се установи
рођење различито од првог рођења које доводи човека у овај смртни жи-
вот, тајанственији начин — који нишпи почиње нишпи се завршава у поква-
рености — кроз које би нама било могуће да следимо извршиоца нашег
спасања Исуса Христа. Јер вода и крстионица постају мајчина утроба,
и оно што је од ње рођено постаје њеним дејством, као што Златоуст
говори. И Дух који се уздиже над водом врши дејство Бога који обликује
замењак. И као што се Господ, након половања утроб, после три дана вра-
тио у живога, тако и верни, покривени водом умешто земљом, оличавају
на себи простируким појужењем благодати тридневнег васкрсења. Све-
свети Дух, осећујући воду, освећује је да би било просвећено видљи-
вом водом и да би душа могла да прими освећење од невидивога Духа. Јер,
као што вода у кошу прима пошловување, тако се и вода у крстиони-
ци енергијом Духа претвара у божанску силу која очишћава и удостојава
усиновљења оне који се овако крштавају. Али, они који се крштавају на
другачији начин, умешто да примају очишћење и усиновљење, показују се
нечисти и синови шаме.*

*Ево већ три године се поставља питање могућности примања јеретика
који приступају нама, шј. њиховог крштења које се врши суврошно Пре-
дањем светих Апостола и божанских Отаца, и суврошно обичају и прои-
су Саборне и Апостолске Цркве. Божијом милошћу однејовани у Право-
славној Цркви и држећи се канона светих Апостола и божанских Отаца,
знајући једино нашу Цркву као Једну, Свету, Саборну и Апостолску Цр-
кву, ми прихватамо само њене Тајне и због тога само њено божанско кр-
штење. А саакраментни јеретика, који су изум покварених људи, нису врше-
ни онако како је Свети Дух наредио светим Апостолима и као што их
Црква Христова до данас врши. Тако, знајући их као стране и шуђе целом
Апостолском Предању, ми их се инушамо заједничком одлуком. Стога,*

(5) Овај Томос се налази у интересантној књизи под насловом

(Побијање кропљења), штампаној у другом издању у Лајпцигу 1758,
на три језика — грчком, латинском и италијанском. Прво издање је изашло ра-
није на грчком у Константинопољу, под светим Патријархом Кирилом Петим,
који је провео последњих четрнаест година свога живота као отшелник у скиту
Св. Ане на Светој Гори. На крају другог издања је додатак на грчком о побијању
латинских јереси, од „најсветијег Оца Марка, Архиепископа Ефеског, новог бо-
гослова“ и сличан трактат на грчком од Никите Визанiosa, „Философ и учи-
тељ“. Ово ретко издање броји 248 страна. За оне који су заинтересовани, фотоко-
пије се могу набавити из манастира Светог Преображења, Бостон.

оне који долазе к нама, ми ђримамо као обесвећене и некршћене, следећи зајовесћи нашеј Госђода Исуса Хрисћа који је рекао ученицима: „Крсћи-ще у име Оца и Сина и Свећога Духа“, и свећихи божанских Ађосћола који наређују да се они који ђрисћуђају крсће са щри ђођружења и ђојављења (из воде), и да свако ђођружење буде ђраћено ђризивањем имена Свеће Троице. Такође, следећи свећом и равноађосћолном Дионђсију, који каже: „Онај који долази између нас, ђошћо свуче сву одећу, ђођружава се щри ђуща у крсћионицу у којој је вода и освећено уље, ђризивајући щри иђосћаси Божанске Блађословеносћи, и одмах кршћени добија као ђечасћ Бођошворно миро, и сћога ђоказује се учесником у щајансћвеном чину Евхарисћије!“ Следећи щакође Друђом и Пећо-шесћом Васеленском Сабору који наређује да они који нису кршћени щросћруким ђођружењем и ђојављењем из воде, или ђри сваком ђојављењу није једно од Божанских Иђосћаси ђризвано, неђо су кршћени друђачије, имају се смащраћи некршћенима када ђрисћуђају Православљу.

Ми, сћога, слеђујући овим свећим и божанским ђправилима, држимо да кршћење јересћка, као несађласно са божанским ађосћолским уредбама, је само бескорисна вода, као щћо свећи Амвросије и Велики Ащанасије кажу, које не даје освећење онима који ђа ђримају и немају уђишће корисћи у очишћењу ђрехова. Оне, који ђрисћуђају у Православну Веру из лажној кршћења, ми ђримамо као некршћене и без ђђасносћи их кршћавамо, ђо ађосћолским и саборским канђнима на којима је Свеща, Саборна и Ађосћолска Црква, заједничка Мащи нас свих, чврсћо изђраћена.

Овим нашим заједничким решењем и одлуком ми зађечаћујемо овај наш Томос који је у сађласносћи са ађосћолским и саборским одлукама, ђошврђујући ђа нашим ђђиђисима(6).

У ђђдини сђасења 1756.

КИРИЛО, Божијом милошћу архиеђиској Консћанщинойђа (Новога Рима) и васеленски ђащријарх

МАТЕЈ, Божјом милошћу ђађа и ђащријарх великога ђрада Александрије
ПАРТЕНИЈЕ, Божијом милошћу ђащријарх свећога ђрада Јерусалима и целе Палесћине.

Проглас*

Свете Горе Атоса побожном православном грчком народу и целој Православној Цркви

(6) Патријарх Антиохијски, Силвестер, није био присутан на сабору, али се такође слагао са одлукама изразивши своје одобравање.

Многи истакнути ђуди из црквеног живота су били консултовани и сагласно мишљење свих је било да се треба строго држати канђна, који признају једино православно крштење као исправно.

* Овај Проглас Свете Горе Атонске је састављен одмах по сусрету патријарха Атинагоре са Папом, и ђегове молитве са ђим, у Јерусалиму. Први пут је објављен у „Агиоритики Библиотеки“, мај-јун 1964, страна 161-164.

Доле ѿоѿисани Оци Свеѿе Горе, иѿумани, свешѿеномонаси и монаси, сазнавши за недавне сѿлешке и завере ѿроѿив наше бесѿрекорне Православне Вере од сѿране ѿаѿскоѿ насрѿаја ѿро-унијаѿских дела и речѿ Васеленскоѿ Паѿријарха и ѿеѿових сарадника, објављују велеѿласно да ми одбацујемо ове унијаѿске ѿежђе и склоносѿи, и осѿајемо чврсѿи и неѿоколебани у нашој Православној Вери, следујући у свему ономе ѿѿо субожански Пророци ѿроковали, боѿо-објављујући Аѿосѿоли, скуѿ Боѿоносних Оѿаца, седам свешѿих Васеленских сабора и друѿих ѿомесних, учили, имајући за Главу Крајеѿаони Камен, Хрисѿа нашеѿ Боѿа, и уѿишѿе држимо се свеѿа ѿѿо наша Православна Вера учи, било словом или своѿим Свеѿим Предѿњем, одбацујући „Јединсѿво“ или „Сјединење“ које ѿро-унијаѿи ѿроѿаѿрају у ѿоследње време.

Ако Римокатѿолици и друѿи јерешѿици желе да се враѿе Православљу, слободни су да дођу и ѿраже милосѿ од Боѿа, ѿриѿливши у ѿѿѿуносѿи доѿме и Предѿње наше бесѿрекорне Православне Вере. Ни на који начин није целисѿодно да ми ѿправославни ѿрчимо ка ѿима на рачун Иѿѿине. Ми ѿозивамо Васеленскоѿ Паѿријарха да ѿресѿане са своѿом ѿро-унијаѿском делѿношћу, јер, ако осѿане уѿоран, ми ћемо се ѿеѿа одрећи. Објављујемо унаѿред да ћемо до своѿа ѿоследњеѿ даха исѿоведѿи Православље, чак и ѿролиѿи својукрв, ако ѿрилика захѿева, ѿодражавајући наше ѿрешходнике и узвикујући са блаженим Јосифом Бриенисом: „Никада ѿе нећемо одбацѿи, вољено Православље! Никада вас нећемо изневерѿи, о ѿѿѿовани Оци! Никада ѿе нећемо наѿусѿиѿи мајко ѿобожносѿи! У ѿеби смо рођени, у ѿеби живимо и у ѿеби ћемо се уѿокѿиѿи. И ако време захѿева, умрећемо хиљаду ѿуѿа за ѿебе!“

Ми хвалимо Преосвешѿеноѿ Архиеѿискоѿа ѿправославне цркве у Грчкој и целу ѿправославну јерархију Грчке збоѿ ѿиховоѿ чврсѿоѿ сѿава у Православљу и објављујемо свима да сѿѿојимо на ѿиховој сѿрани.

На Свеѿој Гори, 23. јануара 1964. (сѿари календар)

Иѿуман Дионисијаѿа, архимандрѿѿ Гаврило, и браћа у Хрисѿу самном.
Иѿуман свешѿе киновије Гриѿоријаѿа, архим. Висарион, и браћа у Хрису самном.

Иѿуман свешѿоѿ манасѿира Симоноѿешѿре, архим. Хараламѿије.

Иѿуман свешѿоѿ манасѿира Ксенофонѿа, архим. Евдоким, и браћа у Хрисѿу самном.

Затим следи преко стотину потписа свештенмонаха, отшелника, проигумана, старца и братије, монаха, житеља искосницѿ, келија, и других манастира на Светој Гори.

У то време, манастир Симонопетра је одмах престао да помиње име Патријарха Атинагоре на литургијама. Ода тада су следила многа писма, чланци и апели, писани од стране многих игумана и монаха Патријарху, захтевају од њега да јасно исповеди Веру и да престане са скандалозним изјавама и наступима.

Одговор је био уклањање анатеме из 1054. године, децембра 1965. Тако, данас; са изузетком неколицине, сви манастири Свете Горе и сви скитови и испоснице су следили пример Симонопетре и престали да помињу Патријарха Атинагору на литургијама, као онога који је пао под забрану многих канона које је прекршио.

НЕКОЛИКО СВЕТИХ КАНОНА ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ПРЕТХОДНИ ОДЕЉАК:

10. канон Св. Апостола

Ако се неко моли, макар и у приватној кући, са особом која је изопштена из Цркве, нека такође и он буде изопштен.

11. канон Св. Апостола

Ако се неки клирик придружи молитви свргнутог клирика, ако је био свештено лице нека се и он уклони са положаја.

45. канон Св. Апостола

Епископ, презвитер или ђакон, који се само молио са јеретичима, нека буде свргнут; а ако им је дозволио да врше неку званичну службу, нека се одлучи од Цркве.

46. канон Св. Апостола

Епископ или презвитер, који поново крсти некога ко је био правилно крштен, или не крсти онога ко је био заражен непобожношћу, нека буде свргнут као неко ко презире Крст Господњи и не прави разлику између истинитог свештенства и лажнога.

65. канон Св. Апостола

Ако неки епископ, презвитер или ђакон прими од некога друго рукоположење, нека оба, онај који рукополаже и онај који се рукоположио, буду свргнути, осим ако се докаже да је прво рукоположење било од јеретика; јер они који су од њих рукоположени не могу бити ни верни а ни свештенослужитељи.

Канон 1. Картагенског помесног сабора

Они који су крштени од јеретика треба да се поново крсте да би били примљени у Цркву.

Канон 32. Лаодикијског помесног сабора

Благослов јеретика је проклétство.

Канон 34. Лаодикијског помесног сабора

Ко год поштује јеретичког лажног мученика, нека буде анатема.

Канони 37; 38; 39 Лаодикијског помесног сабора

Немој славити празнике са Јеврејима или јеретичима, нити примати празничне поклоне од њих.

Канон 84. Шестог васеленског сабора

Следујући канонима установљеним од Отаца ми наређујемо да ко год не зна или не може да докаже документима да је крштен, мора без икаквог оклевања да се крсти.

ПРОТЕСТ
*Упућен Патријарху Антиохијском, поводом уклањања анаџеме
из 1054. године*

Децембар 2/15. 1965.

Ваша Светости,

Наследили смо завештање од светих Отаца да све у Цркви треба да се чини исправно, једногласно и у сагласности са древним Предањем. Ако неко од епископа или чак поглавара неке од аутокефалних цркава учини нешто што није у сагласности са учењем целе Цркве, сваки члан Цркве може да негодује против тога.

15. канон Првог и Другог Цариградског сабора 861. године, каже да су „достојни похвале и части која им приличи међу православним хришћанима“ они епископи и свештенство, који прекину заједницу са својим патријархом ако он јавно исповеда јерес и отворено је шири у цркви. На тај начин, ми смо чувари истине наше Цркве која је увек била заштићена бригом да ништа од опште важности за Цркву не може бити предузето без сагласности свих.

Стога, наш став према различитим шизмама, ван граница појединих помесних аутокефалних цркава, није никада био другачије одређиван, осим заједничком сагласношћу ових цркава.

У почетку, наш разлаз са Римом је био проглашен у Цариграду, а касније је постао ствар која се тичала целог Православног света. Ни једна од православних цркава, и посебно, високо цењена црква Константинопоља, од које је наша, Руска црква примила ризницу Православља, не може да промени ништа у овој ствари без претходне сагласности свију. Шта више, епископи који су сада на положају, не могу доносити одлуке које се тичу Запада, које би биле у супротности са учењем светих Отаца који су живели пре нас, посебно, Св. Фотија Цариградског и Св. Марка Ефеског.

У светлости ових начела, иако најмлађи од поглавара, као глава слободног, смосталног дела Руске цркве, сматрамо својом дужношћу да уложимо наш одлучни протест против прогласа који сте ви учинили заједно са Римским папом, где се са Рима скида осуда коју је донео патријарх Михајло Керулариије, 1054. год.

Чули смо многе изразе збуњености када је Ваша Светост, пред лицем целог света извршио нешто сасвим ново и несвојствено нашим претходницима, а такође и недоследно 10. канону Светих Апостола, на састанку са Римским папом Павлом Шестим у Јерусалиму. Чули смо да су потом многи манастири на Светој Гори Атосу одбили да помињу Ваше име на божјим службама. Допустите да кажемо отворено, збуњеност је била велика. Али, сада Ваша Светост иде још даље када, једино својом одлуком са епископима вашег Синода, ви поништавате одлуку Патријарха Михајла Керулариија, прихваћену од целог православног Истока. На тај начин Ваша Светост поступа супротно ставу прихваћеном од стране целе наше Цркве по питању Римокатолицизма.

Није била у питању оваква или онаква процена понашања кардинала Хумберта. Није то била лична озледа између папе и патријарха која може

бити лако залечена њиховим заједничким хришћанским опраштање. Не! Суштина проблема је у отступању од Православља које је ухватило корена у Римској цркви током векова, почевши са догмом о непогрешивости папе која је коначно срочена на Првом ватиканском концилу. Овај проглас Ваше Светости и папе са добрим разлогом признаје да је ваш чин „заједничког праштања“ недовољан да учини крај старим и новијим разликама. Али, нажалост ваш наступ ставља знак једнакости између заблуде и истине. Вековима је Православна Црква са добрим разлогом веровала да се није огрешила ни о једно учење светих Васеленских сабора, док је Римска црква увела известан број новотарија у своје догматско учење. Што су више ове новотарије увођене, већа подела је настајала између Истока и Запада. Отступања у учењима Рима у једанаестом веку нису још увек поседовала заблуде које су додане касније. Стога би поништење међусобне екскомуникације из 1054. године могло да има смисла у оно време, али сада је оно само знак равнодушности по питању најважнијих заблуда, то јест, нових учења, страних старој Цркви, од којих су нека, пошто су била одбачена од стране Св. Марка Ефеског, послужила као разлог због кога је Црква одбила Флорентинску унију.

Изјављујемо чврсто и одлучно:

Никакво јединство са Римском црквом није могуће док она не одбаци своја нова нетачна учења; и никаква заједница у молитви не може бити обновљена са њом без одлуке свих Православних цркава, што тешко може бити могуће пре ослобођења Руске цркве јер је још увек под контролом безбожне владе. Поглавари неких других цркава у земљама у којима владају комунисти, такође нису слободни.

У исто време, Ватикан није само религијски центар него и држава, и пошто односи са њим имају такође политичку природу, као што се види из папске посете Уједињеним нацијама, мора се рачунати и на могућност извесног утицаја безбожних влада у пословима Римске цркве. Историја сведочи да преговори са инославнима под притиском политичких чинилаца нису донели никад ништа Цркви осим забуне и поделе. Због тога, налазимо за неопходно да изјавимо да се наша Руска загранична црква, а такође сигурно и Руска црква која је сада у катакомбама, неће сложити ни са каквим „дијалозима“ са другим вероисповестима, и унапред одбацује сваки компромис са њима, налазећи да је јединство са њима могуће једино ако они прихвате Православну Веру, сачувану до данас у Светој, Саборној и Апостолској Цркви. Док се ово не догоди, екскомуникација, објављена од стране Патријарха Михајла Керуларја, остаје пуноважна, и њено поништавање од стране Ваше Светости је незаконит и неважећи чин.

Сигурно, ми се не противимо добрим односима са представницима других вероисповести, сведок се истина Православља не изневерава. Због тога је наша црква у своје време прихватила позив да пошаље своје посматраче на Други ватикански концил, а такође је слала посматраче на седнице Светског савета цркава да би се на лицу места обавестила о раду ових скупова, без икаквог учешћа у њиховим разматрањима.

Ми ценимо љубазан пријем указан нашим посматрачима и проучавамо са интересовањем њихове извештаје који показују да се многе промене уводе у Римокатоличкој цркви. Бићемо захвални Богу ако ове промене послуже њиховом приближавању Православљу. Међутим, ако Рим има да промени многе ствари да би се вратио Апостолској Вери, Православна Црква, која је сачувала Веру беспрекорну до сада, нема ништа да промени.

Црквено Предање и пример светих Отаца нас уче да Црква не одржава дијалоге са онима који су се отцепили од Православља. Уместо тога, Црква им упућује *монолоі*, позивајући их да се врате у њену заједницу, одбацујући свако несасгласно учење.

Истинити дијалог садржава у себи размену мишљења са могућношћу убеђивања учесника да би постигли сагласност. Као што се може видети из енциклике „*Ecclesiam suam*“. Папа Павле Шести разуме дијалог као план за наше јединство са Римом уз помоћ неке формуле, а и даље би остала непромењена учења и посебно догма о положају Папе у Цркви. Међутим, сваки компромис са заблудом је стран историји Православне Цркве и суштини Цркве. Не би компромис могао да донесе склад у вероисповедању, но само лажно спољашње јединство, слично помирењу у Екуменском покрету Протестантских заједница које се међусобно не слажу.

Нека овакво издајство Православља не дође међу нас.

Ми искрено тражимо од Ваше Светости да учини крај забуни, јер пут који сте одлучили да следите, чак и када би вас довео до јединства са Римокатолицима, изазвао би расцеп у Православном свету. Сигурно да би и многи од ваше духовне деце више волели верност Православљу уместо идеје о погодбеном лажном јединству са инославнима, без њихове потпуне сагласности са нама у истини.

Просећи Ваше молитве, Ваше Светости понизни слуга,

+ Митрополит ФИЛАРЕТ
Председник синода епископа
Руске заграничне цркве

ОТВОРЕНО ПИСМО ВАСЕЉЕНСКОМ ПАТРИЈАРХУ
*часописа „Св. Три Јерарха“**

Ваша светости,

Ево, већ неколико година како тело Православне Цркве, свесно тело Народа Божијег, стоји као забринут посматрач пред опасним по Веру акробатијама првога епископа Православља. Укратко, да би избегли акробатије друге врсте, ваше понашање и неких од ваших представника према папи и папизму баца истински православну децу Цркве у не само неизрециву жалост, но такође и у страшно духовно искушење.

* Ово отворено писмо се појавило у грчком верском часопису „Св. Три Јерарха“, Бр. 1228, децембар 1965, као уводни чланак. Написано је специјално за овај број од једног од најученијих грчких свештених лица, архимандрита Епифанија Теодоропулоса.

Ви водите преписку са папом по сваком црквеном питању као да живимо у петом веку по Христу. Излажете се непријатностима дугог путовања да би сте се срили са њим. Ви размењујете с њим нежне загрљаје и братске пољупце. Називате га „Првим епископом Хришћанства“, а себе другим. Ви објављујете *urbī et orbī* да „никакве разлике не деле две цркве“. Ви се молите са његовим представницима и понашате се према њима готово онако како се понашате према Православним епископима. Ви уклањате давно постављену у средњем веку екскомуникацију која, чак и да је учињена под притиском и као последица тренутних догађаја нечувене оштрине, ипак представља васеленски ум богоносног Православља и сачињава чисту примену, иако прилично закаснелу, уредаба канонског права Цркве које налаже искључење из богоосноване Заједнице неизлечивих и на смрт оболелих оваца — то јест, јеретика и кваритеља Вере.

Ваша Светости,

Које од ових двеју ствари су се догодиле? Да ли се папа придружио Православљу, или ви папству? Ако је прво, објавите да ми сви можемо радосно да славимо и играмо једни са другима. Ако је друго, реците искрено и отворено да би могли да знамо да је заједно са старим и нови Рим (Цариград) пропао и потонуо у јерес. Ако се ништа од овога није догодило, него Ви и папа остајете сваки у својим оквирима, онда како да објаснимо ваша дела? Како је могуће да јеретички папа буде „први епископ“ Хришћанства, а ви други? Када је то наша Црква убрајала јеретичке епископе са православним епископима? Да ли ви употебљавате језик догматске и канонске тачности или разорно дипломатско лицемерство? Јесте ли ви епископ или дипломат? И даље, како је могуће да канонска осуда Цркве буде укљоњена када њен предмет (јерес) не сме да наставља да постоји него се напредујући појачава, постаје већи, и ликује у себи? Чак и да није постојала екскомуникација паписта због њихових брзоплетих промена у Вери, она би морала да буде проглашена данас заједничком сагласношћу свих Православних цркава, у смислу изречених и јасних наредаба светих канона. Како је онда и зашто, с обзиром на постојеће стање, та осуда римске јереси поништена?

Ваша Светости

Речено је да чините тако да би стекавши пријатељство светски моћног Ватикана могли да се одупрете турским претњама, и тако били у стању да ослабите много угрожени и пољуљани трон некада владајућег града. Ако је ово истина, ви сте и преварени и плаћате узалуд. Зар нам Бог није савезник? Ако јесте, онда ће „*један іониџи џисућу и два ће окренуџи у беі десетџи џисућа*“; онда, чак и ако се огромни таласи подигну или морска бура или гнев турских дивљака биће за нас мањи од паучине; „*онда ће џусџиња Јорданска процвџаџи и обрадоваће се дрвећу и биће радосна*“ и „*хромџи ће скакаџи као јелен и језик муџавоіа ће іовориџи јасно*“, онда „*разумејџи народи и џокобравајџи се јер је с нама Боі*“. Ако није онда каквог смисла има „*уздаџи се у кнезове и синове људске, у којих нема сџасења*“? Онда, Ваша Светости, речи пророка се односе на нас: „*Тешко онима који иду у Мисир за џомоћ, који се ослањају на коње и уздају се у кола шџо их је мноіо, и у*

коњанике шћо их је велико мношћво, а не іледају на свеца Израїлова и не шраже Госїода. Али је и Он мудар и навући ће зло, и неће їорећи своје ријечи неїо ће усћати на дом неваљалих људи и на оне који їомажу онима који чине безакоње. А Мисирци су људи а не Бої и коњи су њихови шћјело а не дух, и зашћо ће Госїод махнући руком својом, шће ће їосћати їомаїач, їашће и онај коме їомаже, и сви ће заједно изїинући“ (Ис. 31, 1-3).

Ваша Светости,

Десет хиљада пута је корисније да се истòријски трон Цариграда искòрени и пресади на пусто острво морско, или чак да потòне у дубине Босфора, него да се и најмање отступи од златног пута Отãца који једногласно вапију: „нема места компромису у стварима Православне Вере!“ Седам свећњака из Откровења су се угасила одавно због наших грехова. Седам апостòлских црквама које су имале највећу част да приме посланице са неба преко богонадахнутог Видеоца са Патмоса, нестале су са лица земље(7).

И тамо где су се некада вршиле са страхопоштовањем свете Тајне, сада вероварно сове хучу или „немани играју тамо“. Међутим, Невеста Христова није умрла. Црква Божија није нестала. Она наставља своје путовање кроз векове, рањена и крвава као и њен Оснивач, али бесмртна и несавладава, просвећујућа, ширећи топлину и живот и спасавајући душе. Она никада неће умрети, па чак и ако Цариградски трон, буде премештен или уништен. Ни један православац се не моли за премештај или уништење цариградског престола. Сачувај Боже! Али опет, ни један не би жртвовао за њега ни једну јоту из Правословне Вере. Борите се за њега свом својом снагом. Не само да имате на то право, од вас се захтева да осигурате Ваш трон. Жртвујте за њега било шта: новац, имовину, част, славу, вредне ризнице, ђаконе, свештенике, владике, па чак и самога себе Патријарха Атинагору! Једну ствар само задржите, једну ствар сачувајте, једну ствар поштèдите и немојте је жртвовати: Православну Веру. Цариградски престо има вредност и сврху само док буде зрачио на целу земљу, слатку и незалазну светлост Православља. Светионици су потребни ако, и док год осветљавају пут онима који путују морем, да би избегли гребене. Када њихове светлости нестане они постају стан сова и слепих мишева, и не само да су неупотребиви, но и штетни јер сами постају опасност.

Ваша Светости,

Ви сте већ зашли доста далеко. Загазили сте у Рубикон(8).

Стрпљење хиљада побожних душа, свештенства и мирјана, постепено се исцрело. За љубав Госпòдњу, вратите се назад! Немојте одлучити да створите расцеп и поделе у Цркви. Ви покушавате да уједините раздвојено, а једино што ћете успети јесте да раставите уједињено и да остворите пукò-

(7) Ово су апостòлске цркве у Ефесу, Смирини, Пергаму, Тијатиру, Сарду, Филадèлфији и Лаодикији, које су потпуно уништене приликом разарања Мале Азије 1924. године, када су сви хришћани били прогнани или побијени.

(8) Ово се односи на случај из живота Јулија Цезара када је марширао против Помпеја. Река Рубикон је била граница области којом је он управљао. Прешавши Рубикон Јулије Цезар се одрекао сваке могућности коју је имао да се врати у своју провинцију и тако је отворено испољио одлуку да нападне Рим у борби за власт.

тине на тлу које је до данас било солидно и чврсто. Уразумите се и пробудите! Али, авај, ви сте отишли далеко. Већ „се вече спушта и дан се нагао крају“. Како можете да видите зјапеће провалије у које стаза којом путујете ускоро води? Можда ће, о, можда ће Онај који је једном зауставио „Сунце над Гаваоном и Месец над долином Ајалонском“ поновити чудо и још једном продужити дан, појачати своју светлост и отворити ваше очи да можете видети, разумети и вратити се.

Са најдубљим поштовањем,
„СВ. ТРИ ЈЕРАРХА“

ПИСМО ПАРОХИЈИ СВ. НЕКТАРИЈЕ
Од архим. Пантелејмона, из манастира Св. Преображења

„Браћо моја љубљена и најжељенија, радост моја и венче мој, шако сјојше у Господу, љубљени“ (Филипљ. 4, 1)

Вољеном свештенству и хришћанима парохије Св. Нектарија у Сијатлу,
Вашингтон,

Христос воскрес!

Радуйте се у Господу увек, и опет кажем, радујте се.

Десет година је прошло од оснивања наше вољене парохије Светог Нектарија, десет година сведочења и исповедања наше свете Православне вере. Радујмо се овом приликом, и опет, сведочења и исповедања наше свете Православне вере. Радујмо се овом приликом, и опет, радујмо се и дајмо хвалу нашем Господу и Владики, јер у чему другом би се могли радовати и ликовати ми сиромаси и грешни до у ономе што је најдрагоценије у нашем животу, нашој Православној вери, и у Њему Који је у њој и њоме прослављан, Христу нашем истинитом Богу.

Разлог због кога је наша парохија у Сијатлу основана под омофором Синода епископа руске заграничне цркве, као и друге наше парохије у Сједињеним Америчким Државама и Канади, јесте тај што је наша Мајка, Велика Црква Христова — како она себе жели да назива, Трон Цариграда покорен и авај, од стране свога пастира одведен у ново Вавилонско ропство. Ово није први пут у историји тога старог престола, некада достојног поштовања. У време светог Василија Великог и светог Григорија Богослова, био је одведен у Аријеву јерес. Мало затим, његов патријарх Несторије је био творац Несторијеве јереси, а после њега дошли су монофизитски и монотелитски патријарси. Неколико векова доцније, Цариград је био у средишту иконоборачке јереси за више од једног века. Онда је следило Латинско ропство под лажним унијама: Лионском у тринаестом, и Флорентинском у петнаестом веку, које су срећом, кратко живеле.

Због тога нисмо изненађени, иако смо веома ожалошћени када смо у овом веку, двадесетих година, видели новаторске тежње ове исте патријаршије, а од тада и њено везивање за јерес Екуменизма. У свим овим случајевима, верни људи су били исмевани, клеветани и прогањани. Свештенство

које је остало верно било је прогнано, затворено, мучено, а у неким случајевима и убијено, али је Вера победила по обећању Спаситеља нашег.

Одвајајући се од цркве цариградске ми не чинимо нешто без преседана, но следимо пример који су нам Оци завештали. Ми се одвајамо од Константинопоља да би остали Православни, јер остати у заједници са њима значи бити у заједници са јеретицима.

Наши противници, желећи да оправдају своје отпадништво и да утишају своју савест, оптужују нас за шизму. Али, ми чујемо јасан глас Цркве која нас учи:

„Они, који због неке јереси, осуђене од светих Сабора или Отаца иступе из заједнице са својим поглаварем, то јест, ако он јавно проповеда јерес и откривене главе је учи у Цркви, овакве особе не подлежу канонској казни због тога што су се оградиле од заједнице са такозваним епископом пре саборске одлуке, него ће се они сматрати достојни части која им припада међу православнима. Јер, нису епископа, него лажног епископа и лажног учитеља осудили и нису нарушили црквено јединство шизмом, него су се од шизме озбиљно трудили да сачувају Цркву“ (15. канон Првог и Другог Цариградског сабора).

Ми смо се одвојили од „лажних епископа“ и „лажних учитеља“ који „јавно проповедају јерес и откривене главе је уче у Цркви“. Одвојили смо се од цркве у Константинопољу ни због чега другог, но због јереси и отпадништва; као што смо и раније набрајали, да су се наши Оци одвојили од те исте цркве због Христолошких јереси: Аријанства, Несторијанства, Монофизитства, Монотелитства и касније због Иконобојства и папског Унијатства. Тако и данас, због јереси Екуменизма и Синкретизма ми смо прекинули све међусобне везе, „оградивши“ себе „од заједнице“ са истом црквом, као што канони кажу, „пре саборске одлуке“. Да Цариград „јавно проповеда јерес и откривене главе је учи у цркви“, у то нема сумње. Јер кроз многе и различите новотарије, почевши од новог календара, па кроз поништење анатеме из 1054. године, „органско“ чланство у Светском савету цркава, преко проповедања јереси Екуменизма речју и делом и чланства у масонским ложама од Патријарха до верних — Цариград је заиста и отворено у јереси и отпадији.

Наши противници нам говоре да немамо љубави, да се сами градимо праведницима и да смо горди. Али, каква је то љубав коју они проповедају, одвојивши се од истине? Зато што волимо нашега Спаситеља и нашу Веру, и зато што не волимо обману и превару, оптужују нас да немамо љубави. Зар није увек тако било, да ко год је стојао чврсто за своју веру био је назван гордим и самоправедним и зар није био оптужен да нема довољно љубави и разумевања? Међутим, каква је њихова љубав? — празна, сентиментална, нелогична и телесна љубав. Није то саможртвена љубав Спаситеља нашег која нас учи „послушности до смрти, смрти Крсне“. Њихова љубав је као слепац који каже ономе који види „Ти ме не волиш. Јер да ме волиш ти би ископао своје очи и постао као ја. Тако, кад и ти ослепиш као ја, знаћу да ме заиста волиш!“ Беда воли друштво. Али истинита љубав налаже да човек чува своје очи да би могао да помогне и себи и своме ближњему. Због тога волимо и Веру нашу као зеницу ока свога и сматрајмо је драгоценијом од нашег телесног вида и од самог живота.

Свет је пакостан јер после много хиљада година још увек постоје верни који се држе Вере, још давно предане светима, правим Израилцима, који се по Вери разликују од незнабожаца; и свет нас позива да изневеримо своју Веру, да је заменимо, тако да би постали једно са њима незнабошцима и живели без разлика. Они који су требали да буду наши пастири, придружили су се Египту и постали нови фараони употребљавајући аргументе Великог римског Инквизитора против нас и прете нам ако их не послушамо. Али ми одбијамо да се зовемо синовима ових нових фараона „волећи више да страдамо са народом Божијим него да имамо привремену насладу греха, сматрајући поругу Христову за веће богатство од свега блага египатскога. Вером остависмо Египат, не побојавши се јарости царева, јер се чврсто држимо Невийидивога, као да га видимо“ (Јевр. 11, 25-28), нашег истинитог Цара, Христа.

Оптужују нас да смо јеретици. Али ми нисмо ништа ни додали ни одузели из наше Вере. Нисмо као они, вајни исправљачи Вере, него њени чувари. Сада нам прете новим „Васеленским сабором“, као у дане несрећног Флорентинског сабора, потсећајући нас на казне и канонске осуде изречене од Васеленског сабора онима који се усуђују да не послушају њихова наређења. Али ми одговарамо речима Оца нашега који је међу светима, Марка Ефеског, који је у сличним околностима одговорио:

„Сабори су осудили оне који нису послушали Цркву не то су се држали мишљења сујрошних њеном учењу. Ја не изражавам своје мишљење, не уводим ништа ново у Цркву ништа браним икакве заблуде. Ја чврсто чувам учење које је Црква примивши од Христа нашега Сјаса одувек чувала и чува... А, ко ће оклеветати или оборити Њејово учење? Ако ја стојим чврсто у овом учењу и не желим да га одбацам, ко се усуђује да ми суди као јеретику? Прво морате судити учењу које ја браним; али ако је оно примљено једногласно као свето и православно, како онда да ја заслужујем осуду?“

Ови нови унијати и лажни епископи су тако отпали од здраве науке у ново латинско и протестантско ропство, да газе под ногама све каноне о јединству и јединитости Цркве и њених светих Тајни, прекоревајући нас као јеретике јер одбацујемо њихова увозна учења и теорије о разним гранама Цркве и тобожном постојању благодати свештенства, и евхаристије ван Једне, Свете, Саборне и Апостолске Цркве православне. Они су до тог степена већ отпали од православља и доспели су до таквог стања потпуне забуне да бљују отров своје јереси и злих учења научених у школама таме и непобожности, желећи да то представе као православно учење; док здраво и православно учење називају јерес.

Будући да их пече савест што смо се одвојили од њих, они нам кажу да смо ми сами себе изопштили из цркве, и сами се ставили под своју анатему не имајући заједницу са њима. „Ви нисте у заједници са светским Православљем“, кажу на. Овај аргуменат опет показује њихов недостатак православног менталитета и еклесиологије. Заиста, они мисле као и паписти. Ево како побожни мирјанин Цркве пише о овом менталитету:

„Они разумеју саборност Цркве као правну повезаност, као међузависност реулисану неким законима. За њих је Црква организација са закон-

ма и уредбама као и националне организације. Епископи, као државни чиновници, су подељени на надређене и подређене: патријархе, архиепископе, митрополиите, епископе. З њих једна епархија није ништа пошито нејо само део веће целине: аутокефалне цркве или патријаршије. Али и аутокефална црква такође осећа потребу да припада некој широј организацији...

Овакво схватање Цркве води директно у пајство. Ако саборност Цркве има овакво значење, онда је Православље доскојно суза јер до сада није успело да се „дисциплинује“ под неким својим паом.

Али ово није истина ствари... Саборност (католичанство) нема ништа са светском организацијом, онаквом каквом је паисти и они који су под њиховим утицајем разумеју.

Наравно, Црква је назначена за и просири се на цео свет независно од земаља, нација, раса или језика; и није грешка ако је неко зове саборном и збој тоа. Али, као што човечанство у наше дане постоје једна аистрактна идеја, постоји опасност да се исти ствар деси и Цркви када је видимо као аистрактну, универзалну идеју. Да би неко добро разумео човечанство, довољно је добро да упозна само једног човека јер је природа тог човека заједничка свим људима у свету.

Слично томе, да би разумели шта је Саборна католичанска Христова Црква, довољно је да добро упознамо само једну епархију. Па као и међу људима, не уједињује их подчињеност хијерархији но њихова заједничка црквена природа. Тако и епархије помесне цркве нису уједињене паом или паском хијерархијом, нејо својом заједничком природом (црквеношћу).

Епархија као помесна православна црква, без обзира на њену величину или број верних, је сама по себи независно од других саборна (католичанска). То је збој тоа што њој не недостје ништа од дарова и благодати Божије у Евхаристији. Све остале цркве на целом свету не поседују ништа више Божије благодати од једне мале цркве са неколико парохија.

Она има свештенике и епископа, она има Свете Тајне, има Тело и Крв Христову у светој литургији... Она има сву благодат и истину.

Она је католичанска Црква, ништа конкретније у простору, времену и лицима. Ова конкретна ствар се може понављати и множити у простору и времену а да не престане да буде једна истина.

Њени односи са осталим помесним црквама нису везе правне и јурисдикције међузависности, нејо везе љубави и благодати. Једна епархија је сједињена са свим осталим православним епархијама на свету, везом истовешности. Баш као што је једна црква Божија, и друга је црква Божија, а такође и све друге. Њих не деле границе народа ниши политичка доскојнућа земаља у којима живе. Оне нису подељене чак ни чињеницом да једна може и да не зна да друга постоји...

Није паја тај, или патријарх, или архиепископ, који уједињује Цркву. Епархија је ништа комилешно, а не део веће целине...

Свим стварима у Цркви се управља љубављу. Свака разлика је благодатна разлика. Оне нису разлике правне природе, нејо духовној ауторитету...

Јединство Цркве, збој тоа, није ствар послушности вишој власти.

Није ствар пошчињености и подређених њиховим претпостављенима... Јединство Цркве је дар причешћа Телом и Крви Христовом, заједницом Светог Духа. Оно је литургијско јединство, јединство Светих Тајни.

(А. Каломирос, *Проти лажної єдинства*, Бостон 1967).

Ако је наш епископ православан и ако смо ми православни у свим парџијама, онда смо уједињени са свима православнима где год они били у прошлости и будућности — ми смо у заједници са свим древним и новим часним престолима епископским у колико су они православни. Али ако се покажемо да нисмо православни у нашим парџијама, онда немамо заједницу Тела и Крви нашега Спаситеља, онда нам сви православни на свету „Светско православље“ не могу бити од помоћи. Ако смо пак, сада ми православни, а стари патријарашки престоли то више нису, као што се десило у време св. Максима Исповедника, онда од какве је користи да будемо у заједници са њима? Ако смо ми православни а они не, онда само по себи следи да више нисмо у заједници са њима, и свака заједница са њима би довела у опасност нашу православност.

Због тога, не само да ми нисмо заплашени њиховим аргументима као, тобоже, да нисмо у заједници са „светским православљем“, ми одговарамо речима светог Марка Ефеског, које је упутно мало пре својег упокојења патријарху цариградском:

„Не желим ни на који начин и пошћуно не прихватам заједницу са њим или са онима који су са њим, нишћи у овом животи нишћи после смрти, као што не прихватам ни Унију ни латинске догме које су он и његове пристилице прихватили, са циљем да преокрену истинити догме Цркве. Ја сам пошћуно убеђен да што сам даље од њега и оних као он, то сам ближи Богу и свим светима; у коликој мери се одвојим од њих, у толико сам ближи Истини, Светим Оцима и Божијим службама Цркве; и такође сам убеђен да они који себе убрајају међу њих стоје далеко од Истине и од блажених Учитеља Цркве. И због тога кажем: као што сам у току мога целога живота био одвојен од њих, тако и у ширину мога преселења, да, и после моје смрти, ја се одричем свих односа и заједнице са њима и заветујем и наређујем да нико од њих не приступи мојој сахрани или моме гробу, а такође и нико са наше стране нека то не учини покушавајући да нас споји или са-служује у нашим Божијим службама; јер то би био покушај мешања онога што се не може помешати. Њима приличи да буду пошћуно одвојени од нас до тога времена када Бог подари поправак и мир својој Цркви!“

Зато слушајмо, вољени хришћани, и стојмо чврсто у нашој светој Вери. Ми смо лично грешни, и ми исповедамо да је наш Спаситељ Син Божији, дошао у свет да спасе грешнике од којих смо први ми, али нисмо издајнице и презирачи наше Вере и Предања. Ми немамо друге наде на овом узбурканом мору живота, осим пристаништа наше Вере у лађи спасења којој је Кормилар сам наш Спаситељ. Наши противници хоће да нас збуне и заплаше називајући нас сектом, као што су они означили један њихов епископ преко мора и један њихов познати теолог на овим обалама. Али ми се не бојимо њихових оптужби и поградних назива, него сесећамо сличног дога-

ђаја из живота Св. Апостола Павла, апостола за незнабошце. Пред крај његовог боравка у телу био је доведен као затвореник у ланцима последњи пут у Рим. Он је затражио да говори старепинама јеврејске заједнице у Риму, којима је рекао:

„Људи, браћо ја ништа не учиних против народа или обичаја отачких, а предан сам из Јерусалима као сужањ у руке Римљана. Из тога разлога затражих да вас видим и поразговарам, јер због наде Израилове окован сам у ове ланце.

А они мурекоше: Ми ништа примисмо писма за тебе из Јудеје, ништа дође ко од браће да јави или каже нешто зло о теби. Уосталом, желимо да чујемо од тебе шта мислиш, јер нам је познато за ову секту да се свуда јавља и говори против ње!“ (Дјел. 28, 17-22).

Дај Боже, браћо и сестре, да сада и у онај дан будемо достојни да се убројимо у „секту“ којој је припадао Св. Апостол Павле, „против које се свуда јавља“. А нека наши противници припадају њиховој синагоги, елитног, законског „светског православља“. Ако је Св. ап. Павле, тај анђео у телу, припадајући Христу, нашем Спаситељу, био „секташ“, онда је наша радост и част да будемо „секташи“ такође и припадамо истој „секти“. Наш свети Цар и пророк Давид вапи у Псалмима: „*Волим бити на прагу дома Божијег нећу живјети у шаторима незнабожничким!*“ (Пс. 84, 10).

Нека вас наш Господ Бог награди за ваш труд у љубави, за ваш трошак и време које тако несебично и неуморно дајете у Његову славу. нека наставите само у свој смирености и љубави и јединству Вере свој рад у винограду Господњем, још много година сведочећи Једну, Свету, Саборну и Апостолску Цркву у овим злим данима отпадништва и неверја, у којима је „охладнела љубав многих“.

Опет вас поздрављам у дане овог најсветијег и блиставог Празника над Празницима и Славе над Славама, са радошћу:

Христос васкрсе!

О Пасхи, 1978.

Ваш духовни отац,

јеромонах Пантелејмон Митропулос
са браћом у Храсту

превео са енглеског
Србољуб Милетић

S u m m a r y

Alexandre Kalomiros

AGAINST FALSE UNION

Here is a stern requisition against a muddled ecclesiology of our days written by a lay theologian, known for his *Akribia*.

In the light of the patristic teaching *there is no Church but One Church* and Her boundaries on Earth coincide with the visible Eucharist of the Orthodox.

Sentimental ecumenicist ecclesiology undermines this clear self-understanding of the Holy Tradition.

One may disagree with the Author, but his arguments remain unassailable.

(This English version is published by Holy Transfiguration Monastery, Boston, Mass. USA /1967/).